

Jpravništvo: Ljubljana, Knaflijeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126
Inseratni oddelki: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7.
Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.
Računi pri pošti ček zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knaflijeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7 telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Nezdrava taktika

Vprašanje bodoče organizacije banovine Slovenije je problem bodoče eksistence Slovencev, njihovega kulturnega, gospodarskega in socialnega razvoja. Zato zasluži, da vsi o njem resno razpravljajo. Nobeno trezno in stvarno iznešeno mišljenje ne bi smelo biti neupoštevano.

Menda ni nikogar v Sloveniji, ki bi ne bil pristajal najširše samouprave bodoče nove banovine. Mi smo to po svojem programskem gledanju in na osnovi praktičnih izkušenj. Karkoli smo v našem listu napisali o tem problemu, nič ni bilo naperjeno proti temu, da se samouprava bodoče banovine razširi do skrajnih mej. Kolikor le dopuščajo bistveni interesi države in bistveni lastni slovenski interesi. Vsi bi se morali zavedati, da se slovensko vprašanje ne more urediti s stališča, kakor bi to najbolje prijalo temu ali onemu strankarsko-političnemu interesu in da tu ne gre samo za vprašanje, kdo bo v Sloveniji v bodoče vladal in upravljal, temveč za mnogo večje zadevo, kako bomo živeli in izhajali. Mi nikdar nismo tajili, da smo proti izolaciji Slovenije v političnem in narodnem smislu nočemo, da se zrahlja njene zveze z ostalo državno celoto, a v gospodarskem smislu se ona ne sme iztrgati iz sklenjenega jugoslovenskega gospodarskega področja. V kulturnem oziru mora pri vsem samobitnem razvoju težiti, da se duhovne vezi z Hrvati in Srbi utrjujejo.

Slovinci se radi hvalimo, da smo realni ljudje. Zato ni čudno, da nas predvsem zanima finančno - gospodarski problem bodoče banovine.

Vprašanje naše bodočnosti je tako komplicirano, težavno in delikatno, da daleč presega i obzorje i kompetenco teh gospodov, kakor so drugače lahko časti in spoštovanja vredni. Tu bi morale imeti prvo besedo naše gospodarske in socialne institucije. Strokovnjaki, ki poznajo strukturo našega narodnega življenja in ki so jim do podrobnosti znane vezi, s katerimi je povezana naša produktivna delavnost z ostalim območjem Jugoslavije. Kar se do sedaj sliši iz teh krogov, vse ima svaričen prizvok, predvsem pa opozarja na staro pravilo, da prevelika naglica nikoli ni dobra.

Toda gorje ti, če kaj takega navedeš, ali citiraš. Iz čisto strankarsko taktičnih razlogov navali gospoda od »Slovenca« na tebe in te hoče prisiliti v bitko na terenu, kjer sploh ni spora. Prošle sobote je v beograjski »Pravdi« izšla reportaža o pogledih slovenskih gospodarstvenikov na problem avtonomne banovine Slovenije. Mi bi imeli k temu poročilu pristaviti, da je povsem netočno, ako se tam trdi, da je opozicija načelno protivna prenosu kompetence na banovino Slovenijo. Zdi se nam pa, da je ta netočna trditev bolj pogreška peresa, odnosno tiskarskega škrtarja in se zato zadovoljujemo s svojo konstatcijo. Iz poročila se tudi jasno vidi, da gre za obravnavanje vprašanja, ali se ima Slovenija finančno in gospodarsko popolnoma osamosvojiti in pretrgati svoje zveze z ostalo državo, ali ne. Poročevalec se je v glavnem omejil nato, da je objektivno prikazal dve mišljenji: iz krogov slovenske JRZ same: mišljenje gospodarstvenika, ki je pristajal JRZ, in mišljenje »Domoljuba«, »Slovenca« je zaradi tega ves divji in zopet prihaja s sumničanjem, da so to »Kramerjeve spletke«. Poročevalec »Pravde« v Ljubljani je resen in lojalen človek in je seveda prosto izmišljen, da bi bil svoj razgovor o pogledih naših gospodarstvenikov objavil pod lažno zastavo.

Seveda je tudi čista kleveta, ako »Slovenec« trdi, da »Jutrovske« go-spodje po svojih in srbskih listih razširjajo na jugu mnenje, da se Slovenci branijo samouprave in da si v to svr-ho izmišljajo neke pristaje JRZ, ki ba-je niso navdušeni za ono, kar priprav-lja Slovencem bivši poslanci JRZ. Pri tem »Slovenec« seveda dobro po-zna n. pr. referat enega svojih odlič-nih bivših poslancev o gospodarskem položaju Slovencev, gledanem s stališ-ča slovenske industrije, referat, ki je v zelo ozkih zvezah s finančnim in go-spodarskim problemom bodoče bano-vine Slovenije. »Slovenec« tudi dobro ve, da je v naši gospodarski zbornici bila postavljena zahteva, da se pred katerokoli odločitvijo o bodoči hanovi ni Sloveniji zasliši in upošteva mišlje-nje organiziranega slovenskega gospo-darstva. V Kopitarjevi ulici jim ni ne-znano, na kako preprost način je mari-borsko glasilo JRZ izrazilo svoje po-misleke proti čisto političnemu obrav-navanju tega problema, češ: kaj pa prav za prav hočete, saj imamo to, kar so sedaj dobili Hrvati. Slovenci že 20 let. K temu bi pripomnili, da tako eno-staven naš problem vendar le ni, kakor si ga predstavlja mariborski »Sloven-ski gospodar«, toda gotovo je, da list ne piše po naročilu jugoslovenskih na-cionalistov. Če bo pa kak drugi list v državi zabeležil to famozno razgla-bljanje o problemu naše banovine, po-

Bolgarija in balkanski nevtralni blok

Italija posveča vedno bolj naraščajočemu ruskemu vplivu na Bolgarskem veliko pozornost, ker vidi v njem ogroženo ustanovitve nevtralnega bloka na balkanskem polotoku

Rim, 30. okt. z. V skrbi za ugoden razvoj položaja na vsem področju, ki spada v italijansko interesno sfero, se je pozornost italijanske diplomacije, ki je bila zadnje dni usmerjena na Madžarsko in Rumunijo, med katerima so se odnosi de-jansko tudi znatno izboljšali, obrnila se-daj na Bolgarijo. Vesti iz Sofije kažejo, da postaja tam vpliv ruske diplomacije od dne do dne jačji in da je njen pravi na-men onemogočiti sleherni sporazum med Bolgarijo in Rumunijo. V tem smislu si je treba tolmačiti tudi akcije bolgarskih komitov na rumunskem ozemlju ter še celo vrsto takih novic. Italijanski diplomatski krogi so spoznali, da se je v Sofiji sprčo sovjetskega pritiska sedaj pojavila najhu-jša ovira za izvedbo znane italijanske za-misli, da bi se ob sodelovanju Italije na Balkanu ustanovil nevtralni blok, ki bi mogel vzdržati s skupnimi močmi sleherni pritisk od severovzhoda in severa.

Položaj na Balkanu v madžarski luči

Budimpešta, 30. okt. z. Stališča, ki ga zavzema Bolgarija na Balkanu in ki pri-haja polagoma v raznih okoliščinah zme-rom bolj do izraza, se glede na razvoj bal-kanske politike, pripisuje vedno večji po-men. Optimizem, ki je nastal v zvezi z ak-cijo, da bi se ustvaril močan balkanski nevtralni blok, je malone že splahnel in akcija, ki jo razvija ruska diplomacija v Bolgariji, povzroča nele balkanskim drža-vam, nego tudi Italiji, ki je na razvoju balkanskega položaja še najbolj interesi-rana, vedno večje skrbi. Ruska propagan-da za svoje namene ne izrablja le sporna vprašanja med Bolgarijo in Rumunijo, ne-go skuša Bolgarom tudi dopovedati, da pomeni tudi turško-francosko-angleški pakt neposredno ogrožanje bolgarskih intere-sov. Madžarski ruski ugotavlja, da povzro-ča vedno jačji ruski pritisk na Balkanu veliko vznemirjenje v Italiji, ker vidi jo v

njem pričetek realne nevarnosti ruske po-litične ekspanzije na Balkanu.

Kaj zahtevajo

Rusi od Bolgarske

Bukarešta, 30. okt. z. Zatrjujejo, da je ruska vlada sporočila bolgarski vladi, da bo podprla njene zahteve napram Rumu-niji samo v primeru, če bo v novo bolgar-sko vlado sprejetih več ministrov, ki so naklonjeni Rusiji. Nadalje se je zvedelo, da ni ruska vlada postavila glede Besara-bije nobenih teritorialnih zahtev Rumu-niji niti direktno niti indirektno.

Pred novo Hitlerjevo mirovno ofenzivo

Pariz, 30. okt. br. O razvoju diplomat-skega položaja v Evropi so objavili pariški listi danes vrsto člankov v katerih nagla-šajo, da so zavezniki v zadnjih dneh pri-zadejali nemški vladi celo vrsto diplomat-skih porazov. V tem smislu si je treba razlagati francosko-angleško-turški pakt, obnovljeno in poudarjeno nordijsko soli-darnost, odločno voljo za skupen odpor proti rusko-nemškemu pritisku, kakor tu-di ukinitve prepovedi izvoza orožja iz Amerike in končno še papežev encikliko. Sprčo take bilance nastaja vprašanje, kaj more Nemčija sedaj sploh še storiti, da bi dosegla kakšen viden uspeh in s tem po-novno obnovila svoj prestiž.

V resnici so se začne dni izvršile ve-like priprave za nemško ofenzivo, ki bi se mogla pričeti na raznih točkah. Govorilo se je tudi o velikopoteznih akcijah nem-skih podmornic in letal proti Angliji, toda vse kaže na to, da so vse te akcije v prak-si neizvedljive in da bi povzročile Nemčiji več izgub kakor na nasprotnikom. Glede na to pripravljata Hitler po informacijah omenjenih listov tudi novo mirovno kam-panjo, Tokrat se bo poslužil Rusije. Po vesteh iz Londona bo te dni objavljena

obča rusko-nemška izjava, da je še zme-rom čas za sklenitev miru, preden bi se mogli dogodki v Evropi tako razviti, da bi bila katastrofa neizbežna. V resnici je čas za računati s tem, da bosta Rusija in Nemčija storili še vse mogoče, da bi obe zapadni demokraciji pripravili do prizna-nja poslednje razdelitve Poljske. Toda tu-di ta akcija bo ostala neuspešna, čeprav bi prišla morda pobuda zanjo neposredno iz Moskve.

Amerika o pomenu papežev enciklike

Washington, 30. okt. z. Papeževa encikli-ka je v Zedinjenih državah vzbudila izred-no veliko pozornost. Splošno sodijo, da bi se lahko sama po sebi tolmačila kot obča iniciativa za obnovo miru v Evropi. S tega vidika je dal ameriški senator King poro-čevalcu agencije United Press zelo zanimi-ve izjave, v katerih je med drugim naga-lal: Sedaj je prišel čas da se v zvezi s pa-pežev encikliko začne nova odločilna ak-cija za obnovo miru. Na osnovi te encikli-ke bi lahko Italija predlagala mirovno kon-ferenco. Enciklika je napravila najboljši vtis ne le na italijanski narod, nego sploh na vse krščanske narode. Poleg tega je prišel tudi čas, da Italija kot krščanska država razčisti svoje očišča s Nemčijo glede na njen sporazum z Rusijo. Italiji je sedaj dana priložnost, da opravi veliko de-lo za zaključitev evropskega spora, ki si to ves svet tako zelo želi.

Nemčija in Italija

Rim 30. okt. br. Nemški poslanik dr. Mackensen je danes odpotoval v Berlin. Zadnje dni je imel celo vrsto sestankov s italijanskim zunanjim ministrom Ciano in drugimi odgovornimi faktori, pa tudi z vrhovnimi zastopniki fašistične stranke. Kakor zatrjujejo tukajšnji politični krogi,

je bil Mackensen pozvan v Berlin, da po-roča Hitlerju in Ribbentropu o stališču, ki ga Italija zavzema do sedanje vojne v Evropi. Dr. Mackensen je bil pozvan v Berlin že pred kakimi 10 dnevi, a je nak-nadno dobil navodila, da zbere vse po-trebne informacije za razgovore, ki jih bo imel sedaj v Berlinu. Zato je svoj odhod v Berlin doslej tudi odgodil.

Angleško priznanje Mussoliniju

London, 30. oktobra. AA. (Reuter). Da-našnji »Daily Telegraph« objavlja članek Viktorja Lordona Lenoxa o politiki Itali-je. Pisec najpogostejše govori o državni-ski vlogi Mussolinija, ki je najprej storil vse, kar je mogel, da bi preprečil vojno, sedaj pa deluje proti razširjenju vojne, predvsem da bi se ne prenesla na območje Sredozemskega morja. S tem svojim državniškim delom je italijanski ministrski predsednik znatno okrepil svoj položaj ter povečal svoj ugled tako kot vo-di-telj fašistične Italije, kakor tudi kot eden najpomembnejših činiteljev v današnjem mednarodnem položaju. Njegovo stališče v sedanjih vojni je ponovni dokaz neodvis-nega presojanja, kar je duce že tolikokrat v teku preteklih 18 let z dejanjem pokazal.

Članek izraža čalje upanje, da bo takš-no zadržanje Mussolinija znatno pripomo-glo k ureditvi odnosov na Sredozemskem morju. Velika Britanija in Francija sta šli v vojno, da bi preprečili uničenje Poljs-ke, ter ne želita, da bi se vojna razširila tu-di na druge predele evropske celne. Po svetovni vojni so rovo ureditve Evrope narekemale samo glavne zmagovalne drža-ve. Tedanji nevtralc, ki niso bili dovolj obo-roženi, niso vzdignili svojega glasu. Ko bo končana sedanja vojna, pa bodo nevtralc, po mnenju pisca imeli zelo važno vlogo glede ureditve novih odnosov.

Tretjič v Moskvo

Finska delegacija je dobila za pogajanja z Rusijo nova navodila in bo drevi zopet odpotovala v Moskvo

Helsinki, 30. okt. br. Danes ob 11. do-poldne je bilo uradno objavljeno, da je bilo besedilo navodil, na podlagi katerih bo finska delegacija nadaljevala svoja poga-janja v Moskvi, soglasno sprejeto na se-stanku zastopnikov vlade, predsednika parlamenta in voditeljev vseh finskih strank. Glede na to bo finska delegacija jutri zvečer spet odpotovala v Moskvo, ta-ko da se bodo pogajanja v četrtek lahko nadaljevala.

Finsko časopisje poroča, da je ob prilik-zadnjega obiska v Moskvi izročil visok uradni ameriškega poslaštva dr. Paasi-kivju pismo predsednika Roosevelta, v katerem ta izraža svoje simpatije za Fin-sko in prosi za obvestila o poteku rusko-finskih pogajanj.

★

Litovci v Vilnu

Kovno, 30. oktobra. a. (Havas) Litov-ska milica je včeraj jutraj zasedla Vilno. V mestu je bilo ves dan zelo živahno. Na mnogih hišah so bile razobešene litovske zastave. Podjetja in poslopja, ki so jih za-sedli Rusi, so razobesila rdeče zastave. Rusi so odpeljali iz mesta samo gotovo količino zalog alkoholnih pijač. Ker so po voljaščah še vedno Rusi, so litovske čete prebile noč zunaj. General Vitkauskas se je vso noč razgovarjal s sovjetskimi vo-jajskimi zastopniki. Litovsko-ruska poga-janja v Kovnu so končana. Preteklo soboto je bil podpisan sporazum o izvajanju vojaških določb. Sovjetsko zastopstvo se je vrnilo v Moskvo. Včeraj popoldne je zapustilo Vilno tudi 60 ruskih tankov.

tem je ravno tako gotovo, da bo »Slovenec« tako zabeležbo proglasil za po-trditev, da se jugoslovenski nacionalisti branijo samouprave

Čas bi že bil, da se slepomišnjenju na-pravi konec.

Njihovi merodaj-ni gospodje so že ponovno izjavili, da nočejo slepo posnemati hrvatske ured-be in da ni vse, kar je dobro za Za-greb, dobro tudi za Ljubljano. Mi mi-slimo, da to vprašanje ni še povsem razčiščen. Vsekakor pa take izjave pomenijo znatno rezerviranost ki ji drugi bolj odkrito dajeje izraza v kon-kretnih pripombah. Oni prvi so seve-dala rešitvi Slovenije oni drugi pa iz-dajalci Stvar je tako resna in daleko-sežna, da se nihče več ne bo mogel iz-ogibati resne diskusije. Mi smo v ne-delju iz gospodarskih krogov objavili nekaj pripomb, s katerimi vsemi se morda ne strinjamo popolnoma. ki so pa takega značaja, da se vsakdo, ki čuti nekaj odgovornosti mora nad nji-mi zamisliti. »Slovenec« naj polemizi-ra in naniza protargumente proti njim, pa bo prispeval k razčiščenju in bo s tem potisnil naš problem zopet za ko-rak naprej.

Vkorakanje ruskih čet na Letonsko

London, 30. okt. s. Ruske čete so do-spele na letonsko mejo in bodo v kratkem vkorakale v svoja določena oporišča na Letonskem.

Vpoklici na švedskem

Stockholm, 30. oktobra. AA. Gotovi od-delki letnikov 1930 do 1933 so bili vpokli-cani za 42 dni pod zastavo, odgovarjajoči del dozdaj mobiliziranih vojakov pa bo spuščen domov.

Izseljevanje Nemcev iz baltičskih držav

Riga, 30. okt. br. Danes je bila tu po-pisana nemško-letonska konvencija o re-patriaciji letonskih Nemcev. Konvencijo sta podpisala letonski pravosodni minister in nemški poslanik in Rigi.

V poslednjih dveh dneh se je iz Eston-ske in Letonske pripeljalo v Gdansk na-dalnjih 2.000 Nemcev.

Demonstracije v Pragi

London, 30. okt. br. Kakor poročajo tu-kajšnji listi, so se demonstracije v Pragi včeraj nadaljevale. Ker je policija prepo-vedala tako zvane Masarykove čepice in češke embleme v gumbnicah, so začeli ljudje nositi črne kravate. Tudi včeraj je bilo v notranjem praškem mestu na uli-čah vse polno ljudi, ki so molče demon-strirali svoja čustva. Oblasti so silno oja-čile policijske straže posebno v notranji predeli hresta. Tramvajski promet je bil prekinjen, ker so čehi te dni še posebej demonstratno bojkotirali tramvaj, na katerem morajo sprevodniki vsako postajo javljati v nemščini. Lokali, predvsem restavracije in kavarne, so morali riti sno-či zaprti že ob 22. uri. Listi o demonstra-cijah niso ničesar objavili, pač pa je praški nemški radio oznanil, da je bilo zara-di demonstracij aretiranih 15 oseb.

Imperialna konfe-renca v Londonu

Londonu imperialna konferenca na ka-tero je prihajajo delegati iz iz posameznih angleških dominionov. Kakor pravijo listi, bo konferenca zgodovinskega pomena za nadaljnjo složno politiko v angleškem imperiju in bo s tega vidika pomenila že sama po sebi odločilni demanti izjav iz-jav nemškega zunanjega ministra Ribben-tropa, da se Kanada in Južna Afrika sploh ne bosta borili za Anglijo, a Avstralija in Nova Zelandija, da jo bosta podprli le moralno.

Načelnik kanadske delegacije, ki je pri-spela v London, je danes izjavil novi-narjem, da bo Kanada tudi ob tej priliki izrazila svojo voljo, da podpre Veliko Bri-tanijo v tej odločilni borbi.

Podmorniška vojna

V preteklem tednu so Angleži izgubili za 21.000, zaplenili pa za 19.500 ton nemških ladij

London, 30. okt. s. V preteklem tednu je angleška trgovinska mornarica zaradi ak-cije nemških podmornic izgubila za 21.000 ton ladij. V istem času je bilo zaplenjenih nemških ladij s skupno tonazlo 19.500 ton. Izgube angleške trgovinske mornarice v oktobru znašajo skupno 65.000 ton, na-pram 156.000 tonam v septembru. V obeh prvih mesecih vojne je angleška trgovin-ska mornarica izgubila po tonazi samo toliko ladij, kakor v enem samem tednu po-sebno intenzivne nemške podmorniške kampanje v letu 1917.

Spopad angleških rušilcev z nemškimi letali

London, 30. okt. s. Angleška admiralite-ta sporoča, da se je v Severnem morju danes dopoldne flotilja angleških rušilcev za-pletla v borbo z dvema nemškima letalo-ma. Na angleški strani ni bilo žrtev; tudi ni znano, ali je utrpel sovražnik izgube.

Izgube nemških podmornic

London, 30. okt. s. V zvezi s poročilom nemških radijskih postaj o izgubah nem-skih podmornic naglašala angleška admira-liteta, da je na eni strani nemško vrhovno poveljstvo sporočilo, da se tri nemške pod-mornice niso vrnile, medtem ko je istega dne nemška admiraliteta javila izgubo de-ve podmornic. Angleški mornariški stro-kovnjaki pripisujejo napačne podatke o uspehih proti angleški mornarici namenu nemške vlade, da bi vplivala na javno mnenje v nevtralnih državah, kakor tudi v Nemčiji. Nemški generalni štab pa morda tudi računa, da bo s poročili o poškodova-nju angleških vojni ladij, ki v resnici sploh niso bile poškodovane vplival tudi na javno mnenje v Angliji in prisilil angleško mornariško poveljstvo k akcijam, ki ne bi odgovarjale strateškemu načrtu.

Nove ladje potopljene

London, 30. okt. s. Včeraj je bila potop-ljena na še nepojasnjen način neka norveška ladja. 30 članov posadke je rešenih.

Pred Hullom se je potopila danes an-gleška ribiška ladja »St. Nibanc«. Posadka se je rešila na kopno. Sodijo, da ladja ni zadel na mino, ampak je bila torpedirana. V bližini škotske obale je bila včeraj po-topljena tudi angleška ribiška ladja »Lynx« iz Grimsbyja. Posadka 10 moš se je rešila na škotsko obalo.

V Atlantskem morju je neka nemška pod-mornica potopila angleški tovorni parnik »Malabar« (8000 ton). Ladja je bila po-topljena brez svarila in posadka ni imela niti možnosti, da bi se rešila v rešilne čol-ne. Kljub temi in raznim oviram pa je 70 članov posadke rešila uro pozneje druga ladja, ki jih je prepeljala v Anglijo. Ladijski inženjer in štirje mornarji, ki so bili zaprti v strojnem oddelku »Malabar«, so se z ladjo potopili.

London, 30. okt. AA. (Reuter). Norveška ladja ki se je včeraj potopila v Se-vernem morju, se je, kakor piše list »Eve-ning News«, imenovala »Wawandgmal« (3818 ton). Ni znano, ali je ladjo potopila podmornica. Njen kapitan je izjavil: Na-

stala je eksplozija in moče, ki so bili v strojnem oddelku, je obrizgala para, ki je udarila iz kotla. Več mošadke je sko-čilo v morje, drugi so se pa rešili v rešil-ne čolne in nato rešili še člane posadke, ki so plavali po morju. Nato nas je vse reši-la neka motorna ladja.

Zadnja čast padlim

Pariz, 30. okt. s. Včeraj so v Dunkerqueu slovesno in z vojaškimi častni pokopali častnika in pet mornarjev z nemške pod-mornice, katerih trupla so našli v soboto v bližini francoske obale. Pri pogrebu sta bila navzoča vojaški in mornariški povelj-nik v Dunkerqueu. Krste so bile pokrite z nemškimi zastavami in na vsaki je bil ve-nec z napisom: Francoska mornarica mor-narju, ki je umrl za svojo domovino. Sli-čne vence je položila na krste tudi angleška mornarica.

Nemci o angleških „pasteh za podmornice“

Berlin, 30. oktobra. a. (DNB) Razprav-ljajoč o poročilu londonskega lista »Obser-ver« glede strelskih vaj neke velike angle-ske potniške ladje, poudarja »Völkischer Beobachter«, da se iz tega poročila jasno vidi, da Angleži svoje potniške ladje siste-matično vadijo za napade na podmornice. Toda z oboroževanjem potniških ladij spravljajo Angleži v nevarnost tudi poseb-ne vrste potnikov, ki se teh ladij poslužu-jejo. Jasno je, da morajo tudi podmornice spraviti v sklad svoje zadržanje v trgovin-ski vojni z napadalnimi nameni takih po-tniških ladij. Nemške podmornice so se že večkrat spopadle s takimi »pastami za podmornice«, kakršne predstavljajo ome-njene ladje. Te angleške metode v trgovin-ski vojni razumljivo ne morejo ostati brez nemške reakcije ter bodo storjeni proti-ukrepi kakor tudi varnostni ukrepi. Če An-gleži nočejo spoštovati mednarodni načel, postane postritev trgovinske vojne, za ka-tero bodo oni nosili odgovornost, neobhod-no potrebna.

Kje je „Arc Royal“

Kodanj, 30. okt. br. Tukajšnji list »So-cialdemokrat« priobčuje v današnji šte-vilki razgovor svojega dopisnika s kapi-tanom nekega danskega parnika, ki je iz-javil da je videl v Severnem morju angleško letalsko matično ladjo »Arc Royal«, o kateri trdijo Nemci, da so jo potopila nj-hova letala. Danski parnik je vozil iz An-glije premog na Jutland, ko je srečal an-gleško matično ladjo, ki je spremljala nekaj angleških bojnih ednic. Ko je dan-ski parnik dvignil signalne zastavice v po-zdrav, so mu angleške bojne ladje odgo-vorile z enakim pozdravom.

„City of Flint“ v norveški luki Tromsø

London, 30. okt. s. »Associated Press« jav-lja iz Kodanja, da je ladja »City of Flint« danes popoldne ob 16. dospela v norveško luko Tromsø.

Na zapadu še vedno mir

Deževno in snežno vreme ovira sploh vsako večjo aktivnost — Francozi in Angleži za vse primere pripravljeni

London, 30. okt. br. V tujakšnji vojski krog so se danes razširile vesti, da je Hitler prevzel vrhovno poveljstvo nad nemško vojsko na fronti. Sedež generalnega štaba je v Guderbergu, ajer sta se Hitler in Chamberlain izšli pred monarohom k.m. spoznanju prv. se. a.a. Kakor zatrjujejo vojska strokovnjaki na osnovi svojih posrednih informacij, je general Brauchitsch, ki je bil kot vrhovni poveljnik nemške vojske doslej neposredni Hitlerjev vojski svetovalec, nadomestil sedaj šef generalnega štaba general Keitel.

Na fronti so vremenske in terenske pri-
mke še vedno tako neugodne, da bi vsak
večji, nemški sunek nujno obital v blatu.
V ostalem zavezniški vojski krog je
veliko samozavestjo gledajo v bližnjo
dočnost. Tako ugotavlja vojski poro-
čevalci »Daily Telegrapha« da se je zave-
zniško vojaštvo sedaj že popolnoma pri-
vadilo kompliciranim mehanskim meto-
dam v rabi modernega orožja. Nekaj fran-
coski oficir je angleškemu novinarju iz-
javil, da veliko samozavestjo o Nemcih Nai-
le pridejo vsi jih željno pričakujejo!

Britanska armada na fronti šteje sedaj
preko 200.000 ter razpolaga z nič manj ka-
kor 30.000 vseh vrst motoriziranih vozil
tovornih avtomobilov, tankov, oklopnih
avtomobilov, traktorjev, topov itd. Ves
angleški vojaški aparat je izpopolnjen do
skrajnosti.

Londonški listi točno ponatiskujejo gla-
sive iz Berlina, da bo Velika Britanija v
kratkem tržev silnega napada na kopnem
in na morju ter navajajo naslednje mož-
nosti velikih nemških akcij proti Angliji:

1) Velikanska letalska ofenziva proti
britanskim pristaniščem in industrijskim
središčem. Britanski krog so prepričani
da bi vsak tak napad stal sovražnika ve-
likanske izgube letal, ne glede na posled-
dice, ki bi nastale zaradi protinapada britan-
skih vojaških letal na nemške vojaške
cilje.

2) Obnova vojne proti vojnim in trgo-
vinskim ladjam v večjem obsegu. V zvezi
s tem poudarjajo da se je podmorniška
vojna proti britanskim ladjam izjavila
Znan je primer sovražnega letalskega na-
pada na spremeljalne ladje, ki je pome-
nil velik neuspeh za napadalca. Sicer se
pa še pričakuje poročilo o boju med britan-
skimi letali in nemškimi »čepnimi«
krizarkami, ki križarijo po Atlantiku.

3) Kombinirana ofenziva na zapadni
fronti z velikimi silami. V zvezi s tem
niha ne izgubijo izpred očmi možnosti na-
pada čez Švico, Belgijo ali Holandsko, da
bi se obšla Maginotova črta. Namesto od-
govora na to možnost poudarjajo tu, da
je dolgo zatišje na zapadni fronti omogo-
čilo zaveznikom, da so prepeljali velikan-
ske rezerve in napravili načrte za vse mo-
žnosti.

Pariz, 30. okt. br. Z zapadne fronte po-
ročajo, da še vedno močno dežuje in pada
ponekod tudi sneg. Nebo je pokrito z niz-
kimi sivimi oblaki, ki zelo otežujejo opa-
zovanje. Zaradi tega sklepajo, da bo na
fronti relativno mirno, dokler bo trajalo
slabo vreme. Nastali položaj izkoriščajo
Nemci, da še nadalje neprestano zbirajo
nove čete za fronto. Kljub slabemu vre-
menju nemška artilerija poslednjih 24 ur
neprestano obstreljuje francoske postojan-
ke iz ogromnega števila baterij. Francozi
seveda odovarjajo. Ponekod so tudi spo-
padi med izvidniškimi patruljami.

Francosko vojno poročilo

Pariz, 30. okt. br. Vrhovno poveljstvo
francoske vojske je davi objavilo nasled-
nje 113. vojno poročilo:

Na fronti je nič poteka v splošnem
mirno. Nekaj sovražnih napadov je bilo
odbityh.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 30. okt. br. Vrhovno poveljstvo
nemške vojske je davi izdalo naslednje
vojno poročilo:

Na zapadni fronti je ostal položaj ne-
spremenjen.

Prvi ranjenci prišli v London

London, 30. okt. v. Včeraj je prispel v
London prvi vlak angleških ranjencev z
zapadne fronte. Vlak se je ustavil v ne-
kem londonskem predmestju kjer so na-
ložili okoli 60 težko ranjenih v bolni-
ke avtomobile, lahko ranjeni pa so se odpe-
ljali v vojne bolnice z avtobusi. Večina
ranjencev je bila ranjenih v spopadih med
izvidniškimi patruljami, deloma od gna-
nat, s katerimi obstreljuje nemška artil-
erija dovodne poti za francosko bojno
črto.

Sestreljeno nemško letalo

London, 30. okt. s. Za angleškimi postojan-
kami na zapadni fronti je bilo danes
sestreljeno nemško letalo. En član posad-
ke je bil ranjen drugi pa je bil odpremljen
v koncentracijski taborišče.

Prvi alarm v Londonu

London, 30. okt. s. Davi je bil v Londonu
in v vzhodni Angliji letalski alarm. V
večini krajev je bil že nekaj minut opo-
zdel nad signal, da je nevarnost minila.
Opazili so dve letali in silili streljanje
strojnico.

London, 30. okt. s. V vsem vzhodnem
delu Anglije od Kentske grofje do Firth
od Fortha je bil danes dopoldne po uradnem
poročilu zaradi pojave neidentificiranih letal
letalski alarm. V grofiji Kent letal ni
bilo videti, slišati pa je bilo brnenje več-
jega števila letal, kakor tudi streljanje s
topovi v večji daljavi na morju. V severo-
vzhodnem delu Anglije so ljudje opazili
nad več mesti dve letali, ki sta se medse-
bojno obstreljevali. Na enem izmed njih
so opazili nemške znake. Nad Firth od
Forthum je trajal letalski alarm nlo ure.
Tudi v dveh londonskih okrajih je bil dan
alarm, že čez pet minut pa zopet znak da
je nevarnost minila.

Oskrba angleške vojske

London, 30. okt. s. Poveljnik preskrbo-
valnih oddelkov angleške vojske v Angliji
je izjavil v razgovoru z novinarji, da ima
Anglija najbolje oskrbovano armado v Ev-

ropi K angleški ekspedicijski vojski na
fronti se pomika tako rekoč nepretrgana
kolona motornih vozil s potrebnim mate-
rialom. Za en armadni kor je potrebna
kolona v dolžini 70 km. Za dovoz na
fronto porabi angleška armada dnevno
650 ton bencina. Vsak posamezni angleški
vojak na fronti porabi na mesec eno tret-
jino tone živil in drugega materiala. Skup-
no je doslej angleška vojska poslala v
Francijo okoli 150.000 ton materiala. An-
gleška vojska je sedaj preskrbljena z re-
zervami na živilih in municiji za 40 dni.
Skladišča rezervnega materiala v Franciji
pokrivajo površino 15 kvadratnih milj. Ce-
prav je v prometu za uporabo vojske na
fronti nad 10.000 motornih vozil, so zna-
šali defekti samo eno tretjino procenta.

General Prhala

Pariz, 30. okt. br. V Pariz je davi pri-
spel znan čški general Prhala, ki se je
še poslednji boril na čelu svojih čet v
Podkarpatski Rusiji proti Madžarom in je

Nemčija in Amerika

Francoska sodba o pomenu ameriških rezerv za obe
zapadni sili in vplivu nove ameriške nevtralnostne
zakonodaje na Nemčijo

Pariz, 30. oktobra. b. Po Rooseveltovem
uspehu v senatu napovedujejo tukajšnji
listi sigurno zmago Roosevelta tudi v re-
prezentancij zbornic. Glede na poudarja-
nje nekaterih inozemskih krogov, da se z
reformo nevtralnostnega zakona v nje-
go: najbistvenejši točki (dobava orožja) ne
bo nič spremenilo ker je sedaj ameriški
trig orožja v enak meri odprt obema voj-
nim strankama analizirajo nekateri listi
položaj Nemčije v pogledu gospodarskih
odnosov z Zedinjenimi državami Sever-
ne Amerike ter se sprašujejo, kaj more
Nemčija pričakovati v tem pogledu z ame-
riške strani. Znano je, tako pišejo listi,
da ne more danes Nemčija izpolniti niti
svojih obvez, ki jih je prevzela v nekat-
rih trgovinskih pogodbah z državami Juž-
ne Amerike. Medtem ko je na primer Ar-
gentinija v izvrševanju trgovinske pogod-
be z dne 27. marca dobavila Nemčiji za
okoli šest milijonov pezet raznih polje-
delskih pridelkov, ni v tem času ničesar
prejela v zameno od Nemčije. Tako je
verjetno da bo pogodba izgubila veljavo
zaradi neizvajanja z nemške strani.

Prav zaradi tega se Nemčija v zadnjem
času obrača na Rusijo, s katero želi za-
ključiti kar najpovoljnejše trgovinske do-
govore, da bi tako nadomestila izgubo, ki
je nastala zanjo zaradi neizvajanja trgo-
vinskih pogodb z državami Južne Ame-
rike. V Parizu ne podcenjujejo vrednosti
nemško-ruskega gospodarskega sodelova-
nja dasi so prepričani, da samo z njim
Nemčija ne bo mogla nadomestiti vseh
svojih gospodarskih izgub v sedanji vojni.
Mislijo, da sta sedaj Anglija in Fran-
cija v veliki prednosti, ker jima je odprt
ameriški trg, za katerega imata na razpo-
lago dovolj denarja in dovolj prevoznih
sredstev, ki bodo lahko uspešno izvršila

Svečanosti v Turčiji

Ankara, 30. oktobra. AA. Včeraj opol-
odne se je o priliki 16letnice proglaste
turške republike predsednik republike Is-
med Ineni poklonil na grobu Kemala Ata-
türka, ustanovitelja republike, in položil
na njegov grob cvetje. Nato je prezident
odšel v palačo velike narodne skupščine
in sprejemal čestitke članov vlade, članov
parlamenta, državnih dostojanstvenikov in
diplomatskega zbora. Potem se je odpe-
ljal med navdušenim vzklikanjem množic
iz mesta, kjer se je vršila vojaška revija,
in izdal po radiu poslanico turškemu na-
rodu, v katerem je poudarjal, kako čvrst
je položaj Turčije sredi kriz, ki jih doživ-
lja svet. Spreved je uvedlo 3000 skavtov,
nato so pa korakali oddelki turške vojske,
viharno pozdravljani od več ko 100.000
ljudi. Nastop in oprema vojaštva sta zbu-
dila kar najživahnije občudovanje vseh
navzočih.

Parade so se vršile tudi v vseh drugih
garnizijskih mestih. Ponoči so bila mesta
razsvetljena. Zunanji minister je priredil v
Ankari večerjo na čast diplomatskemu
zboru, nakar je bil tudi velik sprejem s
plesom.

Proslava 17 letnice

fašistične Italije

Rim, 30. okt. AA. Iz Berlina. Londona
Pariza in prestolnice vseh ostalih evrop-
skih, kakor tudi ameriških in azijskih držav
poročajo, da so se Italijani o priliki
včerajšnjih svečanosti povsod zbrali oko-
li svojih diplomatskih zastopnikov ter na-
vdušeno proslavili začetek 18. leta fašiz-
ma. Povsod so bili govori, ki so izražali
hvalačnost duceju.

Nemčija in papeževa enciklika

London, 30. okt. s. V nemških cerkvah
včeraj niso čitali papeževe enciklike.

Vohunski proces v Švici

Ženeva, 30. okt. br. Pred tukajšnjim ve-
likim senatom se je danes pričel proti štiri-
m švicarskim državljanom, ki so obto-
ženi vohunstva. Glavni obtožbenec je neki
Rochard, razen njega so obtoženi še nje-
gova žena, neki Noel in njegova žena.
Virginia Rochard in Noel sta se posebej
obtožena, da sta organizirala tajno poro-
čevalsko službo v prilog neki tuji velešili.
Vsi štirje so obtoženi na osnovi določen
kazenskega zakona o veleizdaji in vohun-
stvu, za kar določa švicarski kazenski za-
konik kazni po 20 do 30 let robije. Danes
dopoldne se je pred sodiščem pričelo za-
sluševanje priki, ki jih je okrog 30. Raz-
prava je tajna.

pozneje pričel organizirati tudi češkoslo-
vaško legijo na Poljskem. Kakor zatrju-
jejo v čeških krogi, bo češkoslovaška
emigrantska vlada imenovala generala
Prchalo za vrhovnega poveljnika češko-
slovaške legije v Franciji.

Razpust alzaških

nemških strank

Pariz, 30. okt. br. Francoski uradni list
je danes objavil dekret, s katerim so bile
razpuščene vse tri alzaške manjšinske po-
litične stranke.

Angleški parlamentarci pri Daladieru

Pariz, 30. okt. s. Ministriški predsednik
Daladier je danes sprejel člane angleške-
ga parlamenta, ki so prišli v Francijo na
obisk angleške ekspedicijske vojske na
fronti.

Dokumenti o razmerah internirancev

London, 30. okt. AA. (Reuter). Britan-
ska vlada je sklenila objaviti nekatera za-
upna poročila, s katerimi razpolaga o raz-
merah v nemških koncentracijskih tabori-
šilih, kjer so zaprti nasprotniki sedanjega
sistema v Nemčiji. Bela knjiga s temi po-
ročili bo izšla še drevi. Gre za verodostoj-
ne izpovedi oseb, ki so bile same inter-
nirane v teh taboriščih.

svojo nalogo sprotnega zalaganja obeh za-
padnih velešil z vsem potrebnim.

Nemški odgovor na sklep ameriškega senata

Pariz, 30. okt. br. Tu so se danes raz-
širile vesti da namerava nemška vlada
na poseben način reagirati na votum ame-
riškega senata o ukinitvi izvoza orožja iz
Zedinjenih držav. Kakor se je zvedelo, bo
na Hitlerjevo pobudo ustanovljen pri
nemškem propagandnem ministrstvu po-
seben fond za borbo proti Rooseveltu.
Sredstva iz tega fonda bodo uporabljali v
Ameriki za propagando proti eventualni
novi izvolitvi Roosevelta za prezidenta v
Parizu so mnenja, da bi taka nemška
propaganda, če bi se Roosevelt v resnici
odločil, da bi se tretjič kandidiral, samo
pripomogla, da bi bil vnovič tembolj go-
tovo izvoljen.

Angleški listi

o stališču Amerike

London, 30. okt. s. Današnje angleško
časopisje se nadalje komentira sklep ame-
riškega senata za spremembo nevtralnost-
nega zakona in zavzema napram temu
sklepu povsem realistično stališče. Listi
poudarjajo, da je glavni cilj zakona ta, da
ostanejo Zedinjene države izven vojne. Da
pa moralna pomoč v Zedinjenih državah
za Anglijo in Francijo obstoja, je itak do-
bro znano. »Times« pišejo, da je bila spre-
memba nevtralnostnega zakona sprejeta
samo v interesu ameriškega naroda. Mir
za Ameriko je bil cilj, ki ga je imel v de-
bat pred očmi senat in bo ostal cilj tudi
za debato v reprezentanci zbornic, ki bo
sicer krajša, toda morda bolj ogorčena.
Zedinjene države ne nameravajo postati
nobenega vojaka na evropska bojišča.

Gandhi pri podkralju

Warda, 30. oktobra. AA. (Reuter). Vo-
ditelj kongresne stranke Mahatma Gandhi
in predsednik vseindijskega nacionalnega
kongresa dr. Prasad se odpeljeta jutri v
Nove Delhe, kjer bosta v sredo konferira-
la z indijskim podkraljem. Po poročilih iz
Novega Delhija se bo tudi predsednik mo-
hamedanske lige Džinah v sredo sestal z
indijskim podkraljem.

Nov ruski poslanik v Tokiu

Tokio, 30. okt. AA. (Havas). Novi sov-
jetski veleposlanik Smetanin je včeraj iz-
javil čamkarjem, da se bo prizadeval za
zobojanje prijateljskih odnosov med Ru-
sijo in Japonsko, odklonil pa je odgovor
na nekatera vprašanja, ki se nanašajo na
odprte probleme med Rusijo in Japonsko.

Eksplzija v holandskem rudniku

Amsterdam, 30. okt. br. V nekem rud-
niku v pokrajini Limburg je prišlo do eks-
plzije, pri čemer je bil en rudar ubit,
večje število pa ranjenih.

Letalska nesreča na švedskem

Stockholm, 30. novembra. AA. Pri da-
našnjih vazat sta trčili dve švedski vojaški
letali. En pilot se je ubil, drugi je pater-
njen pristal s padalom.

Posadka „Stonegata“ na Norveškem

London, 30. okt. s. Danes je iz Norveške
dospela v Anglijo posadka angleškega pa-
nika »Stonegate«, ki ga je pred dvema ted-
noma potopila v Atlantiku nemška kri-
žarka »Deutschland«. Člani posadke pripo-
vedujejo, da je »Deutschland« pet dni po
potopitvi njihove ladje srečala ameriško
ladjo »City of Flint« ter premeštila nanjo.
Posadka »Stonegate« na »City of Flint«
je bila postavljena tudi posadka nemških
mornarjev, ki so bili oboroženi z revolveri
in ročnimi granatami. Člani ameriške po-
sadke so se smeli na ladji svobodno gibati,
medtem ko so bili člani posadke »Stonega-
te« vsi skupaj zaprti v tesnem prostoru.
Nemška posadka je nato preslikala me lad-
je na odprtem morju v »Alex« ter plula
dalje pod dansko zastavo. Ker je zmanj-
kalo vode, je morala ladja zapluti v nor-
veško pristanišče Tromsø. Tam se je pri-
biladil ladji norveški rušilec. Norveški mor-
narji so nemško posadko razorožili in odre-
dili, da so morali Nemci pristati na izkr-
canje posadke s »Stonegate«. Nato je lad-
ja nadaljevala pot v Murmansk.

Izdana bo nova uredba o razdolžitvi kmetov

Napovedi kmetijskega ministra dr. Čubriločiča

Beograd, 30. oktobra. AA. Kmetijski mi-
nister dr. Čubriločič je danes dopoldne
sprejel poročevalce listov in jim dal tole
izjavo: Sporočam vam ugodno novico, da
sem izdelal referat o kmečkih dolgovih. Na-
še prizadevanje gre za tem, da likvidiramo
te dolgove, kakor so to listi že objavili.
Vprašanje pride danes pred gospodarsko-fi-
nancijski odbor, ki mu je naložil ministri-
svet, naj revidira vse zakone in uredbe.
Tako bo v skladu z novimi socialno-gospo-
darskimi momenti prišlo do končne uredi-
tve kmečkih dolgov.

Razdelil sem kmečke dolgove v 2 skupi-
ni. V prvi skupini so tisti kmetje, katerih
dolgovi že načenjajo temelje njihove skrom-
ne produkcije, v drugi pa premožnejši kmet-
je, ki bi jim razdolžitev omogočila izrav-

nati svojo produkcijo s plačilno močjo, ne
da bi se zrahljali temelji njihovega gospo-
darstva. Tako sem statistično dognal, da je
715.847 malih kmetov in malih posestni-
kov, ki dolgujejo do 50.000 din, njihov dolg
pa 2189 milijonov din. Dolžnikov, ki so
dolžni preko 50.000 din je 16.338, njihovi
dolgovi pa znašajo 607 milijonov din. Pre-
pričani smo, da se bo vprašanje kmečkih
dolgov do 50.000 din uredilo tako, da bo
mo najprej zavarovali kmečko kreditno
zadružništvo, v drugi vrsti pa male vlagat-
elje, potem bomo zares lahko govorili o
družnini pravičnosti, kajti po en. strani bo-
mo malega kmeta razdolžili, po drugi strani
pa bomo skrbeli tudi za malega vlagat-
elja.

Sestanek vrhovnega sovjetskega sveta

Na sedanjem zasedanju bosta najbrže Stalin in Molotov poročala o mednarodnem položaju

Pariz, 30. okt. s. Jutri se v Moskvi se-
stane ruski parlament, ali vrhovni svet
sojvetov. Pričakujejo, da bosta ob tej pri-
liki Stalin in Molotov poročala o medna-
rodnem političnem položaju in o stališču
Rusije. V francoskih političnih krogih z
zanimanjem pričakujejo tega govora in
mislijo, da bo pomenil važen obrat v seda-
njem mednarodnem položaju. Mislijo, da
oo govor bolj v širšem smislu izrazil ru-
sko željo po miru. Ni verjetno, da bi Ru-
sija predlagala mirovno konferenco, ker
težko prevzame tako iniciativo, ne da bi
za to imela pristanek tudi od Anglije in
Francije. Izgleda pa, da ruski odgovorni
politiški zastopajo mnenje, da bi bilo se-
daj, ko so vojaške operacije na mrtvi to-
čki, bolje, da sploh prenehajo, preden za-
čne nemška vojska s pravo vojno. Rusko
mnenje je, da naj se države od sedanj-
»speče vojne« vrnejo zopet v oboroženi
mir. Ruski politiki izražajo tudi mnenje,
da je Nemčiji sedaj itak zaprta pot ne sa-
mo na zapadu, temveč zaradi ruske ek-
spanzije tudi na vzhodu, tako da je ne-
upravičen strah za posebne garancije za
mir. Ni izključeno, da bo Rusija predla-
gala tudi ureditev češkega in poljskega
vprašanja v kompromisni obliki. V fran-
coskih političnih krogih mislijo, da bo ju-
trinja govor pred vrhovnim svetom so-
jvetov sestavljen tako, da bo dal moralno
pomoč Nemčiji v sličnem smislu, kakor
nedavno nato angleški vladi, v kateri se
naglašja, da Rusija ne prizna angleške li-
ste vojno-tihotapskega blaga. Verjetno je,
da Rusija sama od takega diplomatskega
manevra ne pričakuje posebnih rezul-
tato, pač pa pričakujejo najbrže nemški po-
litični krogi, da bo ruska intervencija
vplivala na Anglijo in Francijo.

Rim, 30. oktobra. AA. (Stefani) iz Mo-
skve poročajo, da se drevi pripeljeta v Mo-
skvo parlamentarni delegaciji iz zapadne
Ukrajine in zapadne Bele Rusije. Zvede-
lo se je, da bo imel Molotov pri sprejemu
obeh delegacij govor o zunanji politiki
Sovjetske Rusije.

Rusko-nemški trgovinski posveti

Kodanj, 30. okt. »Berlinske Tidende«
poročajo iz zanesljivega vira, da ruska tr-
govinska delegacija, ki je v Berlinu, ne bo

takoj pričela razgovorov z nemškimi obla-
stmi glede ureditve trgovinskih odnosov
med Rusijo in Nemčijo, ker so nastala ne-
ka nesoglasja glede vrste in količine bla-
ga, ki naj bi bil v prvi vrsti predmet tr-
govine med obema državama. Nemčija za-
hteva zlasti velike dobave kovin in živine.

Trgovinski razgovori med Anglijo in Rusijo

London, 30. okt. br. Po vesteh »Daily
Telegrapha« sta imela zunanji minister
lord Halifax in trgovinski minister Oliver
Stanley včeraj popoldne daljši razgovor,
v katerem sta podrobno obravnavala raz-
na politična vprašanja v zvezi z Rusijo.

Na podlagi tega razgovora šele bo mogel
trgovinski minister pričeti eventualna no-
va pogajanja z ruskim poslanikom v Lon-
donu Majskim za ureditev še nekaterih
specialnih trgovinskih vprašanj po zgle-
du trgovinskega sporazuma, ki je bil do-
sežen med obema državama glede trgovin-
ske izmenjave nekaterih surovin.

Sovjetski režim na Rusko-Poljskem

Moskva, 30. okt. br. Zasedanje nardo-
nega predstavništva zapadne Bele Rusije se
je danes nadaljevalo. Kakor poročajo je
danes dopoldne sprejelo poseben sklep, po
katerem bo na osnovi proglašitve sovjet-
ske oblasti v zapadni Beli Rusiji pozvana
moskovska vlada in vrhovni sovjet, da s
pravnimi ukrepi pripomoreta do priku-
pitve zapadne Bele Rusije k beloruski
sovjetski republiki, da bi se tako belo-ru-
ska republika razširila na vse belorusko
etnografsko ozemlje.

Moskva, 30. okt. s. Narodno predstavi-
stvo zapadne Ukrajine v Lvovu je včeraj
izdalo dve proklamacije, s katerima odreja
zapisenost vseh prvotnih in cerkvenih ve-
leposostev, kakor tudi vseh bank in več-
jih industrijskih podjetij. Banke, večja in-
dustrijska podjetja, gozdovi in reke po-
stanejo neposredno državna last, zemlji-
šča pa predejo brez odkodnine v upravo
posebnih kmečkih komitejev, ki jih bodo
razdelili med kmete. V nekaterih primer-
ih imajo ti komiteji pravico, da samo-
stojno odločajo o usodi posestev.

Z nove rusko-madžarske meje

Ob koncu septembra je začelo v Užgo-
rodu izhajati pod uredništvom znanega pod-
karpatskega politika Brodija glasilo pod-
karpatskih Rusov »Ruskaja pravda«. Ma-
đarske oblasti so takoj in brez običajne
gibanja dovolile izhajanje lista in
se niso spotaknile nad okoliščino, da je
list tiskan v velikoruskem jeziku. Zdi se
celo, da je Madžarom všeč, da novi list
ne izhaja v ukrajinski, ker se nekoliko boje
privlačnosti sosednje Ukrajine na podkar-
patsko ljudstvo. Iz tega ruskega lista po-
snemamo nekoliko podrobnosti o dogo-
dkih tistih dni, ko je ruska vojska zasedla
vrhove Karpotov in se na njih srečala z
mađarskimi obmejnimi četami.

Poljskih čet ni bilo na meji že od 21. se-
ptembra in reka beguncev je neovirano te-
kla na Mađarsko, kajti tudi mađarske
čete niso mogle ustaviti tega elementarne-
ga gibanja. Šele čez par dni so se blizu
prelaza Užoka pojavile mađarske čete, ki
pa se niso približale mađarski meji, mar-
več so ostale kakih 15 km dalje od nje.

Dne 29. septembra je prišla v obmejno ga-
liško vas Sjenki nemška četa pod vo-
dstvom dveh oficirjev. Nekoliko minut ka-
sneje so bile v vasi tudi še sovjetske čete
pod poveljstvom starejšega oficirja. Ob reki
Užok sta se srečala oba oddelka drug z
drugim in z mađarskimi granicarji. Po
kazalnim pomenku, pri katerem so Mađari
pokazali Nemcem in Rusom, kot teče me-
ja, se je nemški oddelk umaknil proti za-
padu, ruske in mađarske čete pa so za-
sedle kraje ob meji in izmenjale običajne
pozdrave. Pozdravile so se prav na onem
mestu, kjer so se pred meseci srečali in
pozdravili poljski in mađarski vojaki, ko
so bili Mađari zasedli Podkarpatsko Ru-
sijo.

Odkar so sovjetske čete na Užoku, so
Mađari že dovolili, da se prestolnica Pod-
karpatske zopet lahko imenuje Užgorod, do-
čim so doslej dovoljevali samo mađarsko
ime Ungvar. Iz istih razlogov so menda
tudi tako hitro dovolili izhajanje lista
»Ruske pravde«.

Danes je praznik našega morja

Narod in država brez morja sta štreti brez širšega obzora. Jugoslovenom je do brotljiv usoda priznala, želeč jim najboljše, ko jih je pred trinaestimi stoletji postavila ob vzhodne bregove Jadranskega morja. Morje imamo, ali ga pa tudi poznamo? Na njegov praznik, na »Jadranski dan«, ko se misli vseh rodoljubov obračajo proti jugozahodu, kjer od vekov buči morje Adrijsko, je pač potrebno, da se vsaj površno seznanimo z njim.

Jadranske vode obsegajo 130.000 km² ter merijo v dolžino 760 km, njih srednja širina znaša 172 km. Stari Grki so jim rekali »Jonski zaliv«, Rimljanom je bilo to »Mare inferum« in »Mare superum«. V X. stoletju so nazivali te vode »Dalmatinsko ali Hrvatsko morje«, tudi »Beneško zaliv«, od 16. veka dalje pa mu je ime »Jadransko morje«.

Kdo je živel in živi ob njem. Iliri, Rimljani, Obri, Slovani. Slovani od VII. stoletja dalje. Prvi so se ustali Slovenci na severu ob Tržaškem zalivu; v Srednjem Jadranu je križarja med številnimi otoki mogla Tomislavova mornarica; na jugu so se prikazale ob obali korabije Dušana Silnega. Uskoki in Neretljani so ovekovečili naše ime, bogato brodovje duhovščine republike je rezalo sinje valove bisernega morja, sedaj pa že 21 let plapolata tod svobodna jugoslovanska trobojnica.

Obala. Od Sušaka do Bojane v zračni črti meri naša morska obala 550 km, naravna proga, vsa nagubana in zavita, je dolga 1563 km; skupno s otoki imamo 5171 km obale. Otoki. »Dežela tisoč otokov« se v tujih knjigah naziva naše Primorje. Imamo 61 večjih in 540 manjših otokov ter 381 grebenov in skit. Vsi naši otoki so ostanki gora. Zavzemajo površino 2505 km², njihova obala meri 3608 km. Naseljenih je 52 otokov s 155.000 prebivalci. Največji otok je Krk (405 km²) najvišje je Brač (778 m), najdaljši je Hvar (68 km). Svetovno čudo je samotni otok Biševo sredi Jadrana s svojo čarobno jamo. Med deveto in enajsto uro se sliši obiskovalcu božanski, nepopisljeni prizori. Dostopna je jama s Komizem na otoku Visu. Na otoku živi 60 ribiških rodbin. Naši fjordi: Zavratica, Novigradski, Šibenški, Boka Kotorska. Globina morja ob naši obali je povprečno od 50 do 100 m; na oni strani Jadrana 20 do 30 m. Bibavica na naši obali ni velika. Največjo plimo so opazili v Trstu 3,2 m in v Kvarneru 1,6 m.

Ribstvo. Okoli 300 vrst različnih rib vsebuje naše morje, med temi nekako sto vrst užitnih rib, kar je velika redkost. Vsako noč je na našem morju do 4000 ribiških ladij na poslu. Težak in grenak je poklic mornarskih ribičev. Leto za letom si v dnevi in nočeh svoje jeze jemlje morje žrtve med temi močnimi, resnimi ljudmi. Nalove naši ribiči letno 6 do 9 milijonov kilogramov rib v vrednosti 35 do 50 milijonov dinarjev. Predelujejo se ribe v 23 ribiških tovarnicah.

Okna v svet. 363 pristanišč je ob naši obali in naših otokih. Le pet luk med temi ima zaradi pomanjkljivosti zvez z naslednjimi večji pomen za kopenski del Jugoslavije in za Sredozemlje. To so: Sušak, Šibenik, Split, Metković in Dubrovnik.

Prmet po morju vršita obalna in svobodna plovba. Ladjevje naših jadrnic znaša 540 edinic. Obalna plovba parnikov je najjačja v družbah »Jadranska plovba«, »Dubrovniška plovba« in »Zetska plovba«. V svobodni plovbi širom vseh morij sveta prednjačijo Dubrovčani. Dolga plovba zavzema 5/6 celotnega našega mornarstva ter zasluži letno 80 do sto milijonov dinarjev. Trgovskih parnikov imamo 173 s 386.000 brutto tonami.

Vetrovi na našem morju so navadno sledeči: burja, severovzhodni suh mizel veter, ki piha sunkoma in je ladjam nevaren. Prevladuje na severnem Jadranu. Pozmana je senjska burja z Velebita. Majštral je severozahodni veter. Njemu naproti je burin. Topel, vlažen veter od jugozahoda je jugo, nazvan tudi šlok ali široko. Prevladuje na južnem Jadranu. Vetrovi se po zatrtju mornarjev menjavajo pri rtu Ploča v Srednji Dalmaciji.

Podnebje ni nikjer v državi tako blago kot na našem morju in v Primorju. Najpogostejše je na Hvaru, kjer je najnižja letna toplota —1,8° C in najvišja +33,0° C. To je boljše podnebje od vseh znamenitih južnoevropskih svetovnih kopališč.

Gozdovi danes še bogato krasi otoke Olib, Hvar, Vis, Korčula, Lastovo, Miljet, Kolčepe in Lokrum. Drugod je svet pokrit z vedno zeleno makijo. So pa žal tudi mnogi povsem goli kameniti predeli.

Južno šadi, ki nam ga nudi naše Primorje: smokve, pomaranče, limone, oljke, višnje, mandlji, murve, skorši, rožiči, rožmarin in grozdje. Izmed žit le koruza in

šenica. Tobaka malo, Raste doli več vrst palm, agav in cipres. Sadje dozori na naših otokih 52 dni prej kot v Podunavju. — Bogato in divno je naše morje, mogotno in veličastno, neizčrpna zakladnica dobrih, velika naša bodočnost. Naša morska obala je med najlepšimi na svetu.

Vojna mornarica, dejanska dušavica teh dobrih in lepote, se iz leta v leto razvija in raste. Na dan 31. oktobra 1918. leta so na vseh vojnih in trgovskih ladjah in po vseh krajih ob naši obali zaplapolale naše trobojnice v znak rojstva svobodne pomorske Jugoslavije. Naša vojna mornari-

ca slavi zato na današnji dan svojo slavo, njeni soborci po srcu in duhu, jadranski stražarji pa proslavljajo »Jadranski dan«, slavja praznik jugoslovanskega morja.

Pridružimo se jim vsi z majožubom, da morje ne sme biti več pastorka ob nogah matere Jugoslavije, temveč da mora postati poslednjemu najbolj negovano dete, ki ji bo to jubezen in pozornost sto in tisočkrat povrnilo!

Na delo za pomorsko Jugoslavijo! Oujmo naše morje!

V. P.

Kostnica žrtev svetovne vojne Po dolgih letih so v zemlji združene znane in neznane žrtve

Ljubljana, 30. oktobra. Blizu tri tisoč grobov nas je na pokopališču Sv. Križa dan za dnem. Leto za letom spominjajo viharja svetovne vojne. Tri tisoč življenjskih poti, tri tisoč mož... zdaj, po dvajsetih letih tri tisoč lesenih zabojčkov in v vsakem kupček kosti... Kakor en sam, veliki grob se bo sredi pokopališča pri Sv. Križu dvigala kostnica žrtev svetovne vojne, — hiša, v kateri bo nadaljevalno večno spanje blizu tri tisoč žrtev vojne.

Jesensko deževje je razmočilo tla. Po lesenem ograjdu in po sivem zidovju kostnice kaplja voda. Delavci, ki hite z delom, hodijo sem in tje, prekladajo deske, kamenje. Znotraj pa dva, trije pari rok zabijajo lesene zabojčke in jih spuščajo v globino. Pretresljiv je pogled na stotine in stotine zabojčkov in vrečic kosti, opremljenih s številkami in zloženih v gomile.

Ze lani v novembru so pričeli z izkopavanjem zemskih ostankov vojnih žrtev, ker končno so dolgotrajna prizadevanja le uspešna, da je bila odobrena postavitev skupne kostnice vojnim žrtvam. Ze lanko zimo je bilo izkopanih 478 vojnih žrtev. Letos pa je bilo izkopanih tudi 5 judenburških žrtev: Anton Hafner, Karlo Možina, Alojzij Rogelj, Alojzij Stefanič in Josu Davtovič ter Preporodovec Ivan Endlicher. Poleg teh je bilo izkopanih še 11 koroskih borcev, drugi so pa pušeni v sedanjih, deloma privatnih grobovih. V sredini avgusta je bilo delo z ekshumacijjo končano in izkopanih 2876 žrtev, iz evangelijskega pokopališča na je bilo koncem avgusta prenešenih 507 žrtev. Poleg evangeličkov so bili tam tudi unijati, muslimani, židje in drugi. V kostnico na bodo prenešene tudi žrtve s Suheza balerija.

Smrt briše razlike...

Kostnica bo skupni grob vseh teh tisočev umrlih, brez ozira, ali so verjeli v krščansko, muslimansko ali židovsko boga. Drug ob drugem bodo počivali oni, katerih imena so znana, in oni, ki bodo v seznamu padlih označeni kot neznani...

Po seznamih je bilo mogoče identificirati le 2280 zemskih ostankov po posameznih imenih. Popolnoma zanesljivo in natančno je identificiranih 1383 rimokatoličkov, 187 pravoslavcev, 334 evangeličkov, 83 muslimanov, 78 židov in 1 starokatolik. V spodnjem delu kostnice je dobila vsaka veroizpoved svojo celico, kamor so položili krste po številkah, nad njimi pa počivajo judenburške žrtve v posebnem, tudi svojem dostopnem prostoru v sarkofagih z napisi. Tri tisoč štiri sto žrtev svetovnega klanja počiva v kostnici, v velikih gomilah okoli nje pa 1800 vojnih žrtev, da nas na tem posvečenem prostoru 5200 vojnih žrtev nemno opominja na nesrečo vojne in na blagor miru...

Kostnica je okroglo poslopje s premerom 13 m in do vrha strehe visoka 11 m. Z vzhodne in z zapadne strani vodijo stopnice do višine notranje galerije tako, da je skupna dolžina spomenika s stopniščem 37 metrov. Vse spomenik je grajen iz obdelanega podpeškega kamna. Okna v pritličju in zgornja velika okna pod zgornjim vencem so iz umetnega kamna in zaprt s steklom. V višini zgornjih oken bodo okrog in okrog stavbe 1,50 m visoki stebrači nosili zgornjo preklado. Na zahtodnem stopnišču stoji Dolinarjev kip slovenskega vojaka, ki je že doslej krasil grobišče vojnih žrtev.

V notranjosti je kostnica sestavljena iz treh delov: v podzemskem delu je 11 grobnic; s stopnišča pridemo v grobnico s sarkofagi, tretji del kostnice pa je galerija s spomeniki koroskih borcev, odkoder bo imelo občinstvo pogled na vhode grobnic in na sarkofage. Na sredi stoji 7,50 m visok kamnit steber, na katerem bo Krist na križu. V steber bodo vklesana

imena vojnih žrtev. Na galeriji pa bo v posebni niši shranjena v usnje vezana knjiga z vsemi imeni žrtev pri sv. Križu. Nad sarkofagi bodo gorele krasne luči, a ves prostor bo razsvetljen tudi z lestenci. Okolica kostnice je vrtnarsko urejena in je med gredami prostor za slavnosti za nad 2000 ljudi.

S kostnico, ki bo kmalu dogotovljena, se bo končno Ljubljana oddolžila spominu onih, ki so svoja mlada življenja darovali v vojni vihari za boljše bodočnost, ki pa je še danes, dvajset let po velikem evropskem klanju, tako zelo problematična... Smrt briše imena, tisoči in milijoni odhajajo v smrt in pozabljenje — imena teh, ki so padli za svobodo svojega naroda in domovine, pa je sprejela zgodovina...

Obmejno učiteljstvo se je zbralo

Gor. Radgona, 30. oktobra

Ob lepem številu udeležencev je bil te dni v Gornji Radgoni redni letni občni zbor učiteljskega društva za ljutomersko-gornjeadonski okraj. Zbor je vodil dolgoletni predsednik g. Karel Mavrič, prisostvoval pa mu je tudi g. Vetrovec kot vladni odposlanec. V uvodnem nagovoru je predsednik zlasti pozdravil navzočega najstarejšega člana g. Franca Zacherla iz Ljutomerja, ki je lani ob 50-letnici svojega vstopa v društvo. Zatem je v izčrpnem situacijskem poročilu podal sliko uspešnega delovanja društva, kateremu je kmalu 20 let, poročal na kratko o doseženem sporazumu in se končno dotaknil tudi važnih svetovnih dogodkov. Zlasti je pri tem naglašal potrebno nestransko združitev vseh v narodnoobrambenem delu.

Sledili so referat o banovinski in glavni skupščini učiteljske organizacije in poročila domačih funkcionarjev. Tajniško poročilo je podala ga. Mara Burjeva iz Gor. Radgone, blagajniško gđ. Mirka Senčarjeva iz Vučja vasi, o delu ženskega odseka gđ. Irma Potočnikova od Kapela in o Učiteljski tiskarni g. Drago Korošak od Sv. Jurija. Po razrešnici, katero je predlagal za nadzorni odbor g. Mikil Ciril iz Ljutomerja, so sledile volitve novega odbora za funkcijsko dobo treh let. Dosedanji dolgoletni zaslužni predsednik g. Mavrič nove izvolitve zaradi svoje upokojitve ni mogel sprejeti. Pri volitvah, za katere je bila vložena samo ena lista, je bil izvoljen soglasno za predsednika g. Ljudevit Ivanjšič od Sv. Jurija ob Ščavnici, za podpredsednika g. Slavko Stopar iz Ljutomerja, za tajnika g. Janko Jordan od Sv. Jurija ob Ščavnici, za blagajnika pa g. Rokar Janko iz Križevcev-Ljutomerja. Odborniki so Kocbek Jože (Vučja vas), Potočnikova Irma (Kapela) in Resman Rado (Stogovci), namestniki pa Nemec Peter (Ščavnica), Regoršek Mirko (Ljutomer) in Doba Janez (Cezanjevo). Nadzornemu odboru predseduje Mikil Ciril iz Ljutomerja, finančnemu pa Mavrič Karel iz Gornje Radgone. Referenti so: za Učiteljsko tiskarno Drago Korošak, za Mladinsko matico Prologova Milka, za odsek učiteljice Irma Potočnikova, za samopomoč Porekar Vlado, za obmejno šolstvo Zmuderi Hinko in za učiteljski pokret Kolar Vinko.

Po volitvah se je članstvo toplo zahvalo svojemu dolgoletnemu predsedniku g. Mavriču za izredno velike zasluge 20-letnega smotnega vodstva društva. Njegove neveljavne zasluge je orisal podpredsednik g. Slavko Stopar, nato pa je bila v znak priznanja in tovariške hvalečnosti izročena g. Mavriču umetniško izdelana častna diploma. G. Mavrič je ginjen izrekel zahvalo za izkazano mu čast in priznanje.

G. Mavrič slavi te dni tudi 20-letnico, ko si je izbral za življenjsko tovarišico go-

lavo, rojeno Čuhovo iz znane rodbine v Ljubljani, ki je službovala dolga leta kot učiteljica pri Sv. Duhu na Stari gori in nedavno stopila v pokoj. Čestitamo jima k obema jubilejema in želimo obema, da bi uživala zasluženi pokoj še mnoga leta čila in zdrava!

Predavanja »Soče« v 20. sezoni

Ljubljana, 30. oktobra

Agilno društvo »Soča« — matica prične 4. novembra dvajseto serijo svojih zimskih predavanj, katerih se je v vsej tej dobi nabralo 272 z najprejstnejšo znanstveno, socialno in zabavno vsebino. Tudi za to sezono je predavateljski odsek pridobil mnogo spretnih in priznanih predavateljev, ki bodo razpravljali razne aktualne naloge. Namenoma omenjamo le nekatere predavatelje, da opozorimo vse obiskovalce teh prireditvev na »Sočino« prosvetno delo, ki je združilo okrog sebe ne le tu že asimilirane primorske rojake, temveč tudi mnoge ljubljance, ki so nekaj bili v državnih službah na Primorskem, in njih prijatelje. Prvo predavanje se glasi »Sodobni problemi manjšinskih zaščit« in to poroča strokovnjak, spretni mentor naše emigracije prof. dr. Lavo Cermelj. To vprašanje zanima danes vso Evropo in prepričani smo, da bo prenovljena dvorana v restavraciji pri »Levu« polna poslušalcev. Nadaljevali bodo dr. I. C. Oblak: »Lj. Poljske mimo Karpata v Rumunijo«; dr. Dinko Puc: »Hrvatje pred Jugoslavijo in v nje«; dr. Tone Slodnjak: »Sodobna poljska literatura«; profesor Šest: »Slovensko gledališče, njega razvoj in pomen«; Anton Lap: »Cvetje v naše vrtove«; dr. Branko Vrčon o zunanji politiki itd. Iz svojih strok nam bodo predavali dr. Misa Franta, ravnatelj Tone Mervič, dr. Anton Kršinar, dr. Vinko Šarabon, ljubljanski zgodovinar Lojze Potočnik i. dr. po praktični potrebi.

Opozorjamo na ta sobotna predavanja primorske rojake in ljubljansko javnost, ker so te lepe prireditve namenjene vsem, ki se zanimajo za sodobna vprašanja. Največkrat bodo s predavanjem združeni deklaracijski in recitacijski prizori s petjem izbranih pevskih društev in s priložnostnimi govori. Vsekakor je poskrbljeno za prijetne počitnice in zabavne večere v letošnji zimi v gorki prenovljeni dvorani z dobro postrežbo v prijetni družbi.

Težnja po svobodnem življenju prejšnja danes vse človeštvo ter združuje tudi zavodne primorske rojake in njih tukajšnje znanee v krepki prosvetni organizaciji »Soča« — matici, ki ima pa tudi pred očmi socialno pomoč vsemu svojemu potrebnemu in brezposelnemu članstvu. Želimo tudi tem prireditvam najlepše uspehe, kakor jih ima pri svojih zabavnih večerih tudi ženski odsek »Soče« v Trgovskem domu. V sedanjih dneh vojne psihoze zahteva življenje vedno večjih energij, intenzivnejšega delovanja in zdravega optimizma, kar pa vse pospešujemo s tako organiziranimi društvenimi praktičnimi predavanji. »Sočani« in prijatelji, udeležite se jih prireditve v obilnem številu!

Praznik Andreja Peterce

Splošno znani in priljubljeni poslovodni Produktivne zadruge ljubljanskih mizarjev Andrej Peterca je praznoval včeraj svoj 50-letni življenjski jubilej. Jubilar je pristen Vičan in je zagledal luč sveta v znani hiši, ki se ji pravi podomače pri »Pelkovihi«. Ker je mladi Andrej kazal veliko zanimanje za mizarsko obrt, ga je poslal oče v takratno umetnostno mizarsko šolo, ki jo je absolvirval s prav dobrim uspehom. Obrtno šolo je končal leta 1906. in potem stopil kot mizarski pomočnik k renomirani pohišveni tvrdki Naglas, kjer si je svoje znanje še izpopolnil. Leta 1912. so ga vzeli k vojakom k 6. sanitetnemu polku v Ljubljani, odkoder je moral leta 1913. po balkanski vojni v Škader k tako zvanemu avstrijskemu detašmaju. Od tam se je vrnil konec leta 1913. v Ljubljano, kjer ga je leta 1914. zatekla svetovna vojna. Bil je na italijanski fronti in je tako okusil vse tegobe svetovne vojne. Po končani vojni je služil nekaj časa v jugoslovenski vojski, potem pa je bil odpuščen in se je spet posvetil svojemu poklicu.

Leta 1919. je vstopil v Produktivno zadruge ljubljanskih mizarjev, kjer se je uspešno uveljavil v svojem poklicu. Zaradi njegovih izrednih sposobnosti so ga drugi leti leta 1927. izvolili za poslovodjo in opravila to važno funkcijo še danes. Pod njegovim vodstvom se je dvignil ugled te naše najstarejše mizarske zadruge, ki slo-

vi po svojih solidnih izdelkih širom domovine. Pa ne samo v svojem poklicu, tudi v javnem življenju je zavzemal naš jubilar vidno mesto. Razmeroma mlad se je posvetil politiki in je predvsem zastopal težnje in interese našega malega človeka obrtnika in delavca, ki sta imela v njem odličnega zagovornika. Leta 1925. je bil na delavski listi izvoljen v viški občinski svet, ki je v njem deloval vse do priključitve k Ljubljani. Leta 1933. je bil ponovno izvoljen na skupni listi kot član občinske uprave. Znani so njegovi naporu zlasti na karitativnem polju, kjer je mnogo pripomogel, da je bila revna deca o božicu obdarovana s obleko, perilom in obutvijo. Pa tudi sicer so reveži našli v njem socialno čutečega človeka in podpornika.

Kakor v političnem življenju, tako se Andrej Peterca krepko udejstvuje v viški gasilski četi, kjer že 20 let vzorno opravlja posle tajnika. V gasilsko četo je stopil leta 1911. in je v njej imel razne funkcije. Pred odhodom k vojakom je bil tajnik čete in je tudi drugače pomagal k razvoju viške čete. Za svoje nesebično in požrtvovalno gasilsko delovanje ga je gasilska zveza odlikovala s srebrnim križem. Vrlemu narodnjaku, obrtniku in gasilcu na mnoga zdrava in srečna leta!

—at.

Novi računi za telefon

Po prvem bodo morali telefonski naročniki v Ljubljani in št. Vidu prvokrat poravnati račune za prekomerno število pogovorov

Od 1. oktobra t. l. je bilo uradno pri avtomatskih telefonskih centralah v Ljubljani in št. Vidu štetje lokalnih pogovorov. Mesečni maksimum za naročnike I. skupine znaša 500 pogovorov, za II. skup. 370, za III. 270, za IV. 170 in za V. skup. 120 pogovorov. V katero skupino so razvrščeni naročniki, je razvidno iz telefonskega imenika, izdaja 1939 na strani VII. VIII in IX. Razvrstitve telefonskih naročnikov: Klicev na št. 0. to je medkrajna centrala, na št. 8. napake, in na št. 9. informacije in pritožbe, števec ne registrirajo, istotako števec ne registrirajo klicev, če se poklicana števec ne javi, ali pa če je zasedena. Števec reagira torej šele, ko poklicani naročnik sname telefon.

V »Vesniku« št. 20 od 16. oktobra t. l. službenemu organu in ministrstvu pošte, so objavljena dopolnila k odredbi o maksimiranju in iz teh je razvidno, da mesečno določeno število pogovorov bodo naročniki plačevali dotedanjo naročnino, za pogovore preko določenega števila pa je pristojbina za vsak pogovor 50 par. Naročniki smejo zahtevati od strank, ki govorijo iz njih telefonov, pristojbino 50 par za vsak pogovor. Kdor bi zahteval višjo pristojbino, se kaznuje po § 78 t. 3 zakona o pošti z denarno kaznijo od 300 do 5000 din. V ponovnem primeru se mu telefon lahko odvzame.

Od maksimiranja so izvzeti telefoni državnih in samoupravnih oblasti in službeni telefoni poštne ustanove. Ako ima naročnik več samostojnih glavnih telefonov, ki so uvrščeni v različne skupine, se maksimalno število pogovorov določa za vsak telefon posebej. Če pa ima naročnik na svoje ime v isti hiši, ali na zemljišču iste katastrske številke več telefonov, pa so vsi uvrščeni v isto skupino, se mesečni maksimum določa povprečno po številu glavnih telefonov. Na primer, ako ima naročnik v isti hiši 5 glavnih telefonov v III. skup. je njegov mesečni maksimum 1350 ne glede na število pogovorov na posameznih telefonih. Če ima naročnik glavno postajo in stranske, se mu določi maksimum samo za glavni telefon, ne pa tudi za stranke. Število izvršenih lokalnih pogovorov pokazuje avtomatski števec, ki je montiran v centrali pri vsakem naročniku. Konec vsakega meseca napravi pošta za tiste naročnike, ki so prekoračili maksimum, obračun in ga dostavi najkasneje do 10. prihodnjega meseca v navadnem službenem pismu, torej brez takse naročniku. Naročnik mora račun poravnati najkasneje do 15. v mesecu na način, kakor je plačevanje naročnin določeno pri dotični pošti, v Ljubljani po poštne policožni, lahko pa plačuje tudi osebno pri pošti sami.

Naročniku, ki do določenega roka (15.) ne plača pristojbine, se telefon izključi iz prometa tako dolgo, dokler ne poravna obračuna. Če naročnik tudi v teku 1. meseca po izključitvi telefon ni poravnal računa, se dolg izterja po policijski oblasti.

Maksimiranje je uvedeno za zdaj samo v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. Pošta Ljubljana bo dostavila obračune za oktober do 10. novembra in naročniki naj jih poravnajo osebno ali po policožni do 15. novembra, ker drugače bodo njihovi telefoni 16. izključeni.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

Kulturni pregled

Za ožje glasbeno sodelovanje z Bolgari

Koncert ge. Jenny Kovačeve iz Sofije nam je Glasbena matica priredila za uvod v novo koncertno sezono 1939/40. Jugosl. bolgarsko bratstvo tudi v glasbenem življenju — kdo bi mogel temu lepemu znamenju oporekati? Ko bi se časovni začetek in njegovo znamenje le raztegnilo še bolj v širino, ko bi glasbena vzajemnost med Jugoslovani in Bolgari postala še bolj smotna, globlja, načrtna!

Ali ni čudno: bratje smo si po krvi, jeziku in vsej duši, a tako malo skrbimo za svoje skupno žitje. Kako trpko se tega zavedamo baš na glasbenem področju! V Ljubljani si ravno vsega ne moremo očitati. Do Bolgarske in njenega naroda smo že od nekaj, tako rekoč od svoje narodne zibelke gojili resnično bratsko občutenje, kakor smo videli tudi v ostalih slovenskih narodih le del svojega narodnega bilstva, steber svoje nacionalne duše.

Za tem slovenskim čutenjem ni tičala samo vera malega slovenskega drobeca v veliko bodočnost, slovanstvo nam je bilo še nekaj več: tvorna sila našega duševnega napredka. To bi si morali zapomniti vsi tisti, ki so slovenski misli odrekli praktično politično in kulturno veljavo. Kolikšne vrednosti najraznovrstnejše vsebine smo apercepirali iz češćine, ruščine, arhrovaščine, poljšćine ter v nemali meri tudi iz bolgarsćine. Žal da je tega vse premalo. Slovenski odnos nas je torej bo-

gatil, nam je razširjal obzorje, poglobljal je naše slovensko bilstvo. Premočan vpliv iz zapadne Evrope smo izravnali s hotelnim prevzemom vrednot naših bratskih slovenskih narodov.

Kdo bi mogel ugovarjati, da je bila to za naš narod dobra smernica? Tudi na glasbenem področju smo marsikaj prevzeli od drugih slovenskih narodov, morda pa tudi manj, mnogo manj, kakor na drugih vejah kulturnega stvarjanja in rasti. In vendar: kolikšno bogastvo nam nudi glasbena folklor naših slovenskih bratov. Zlasti narodna glasba Srbov in Hrvatov ter v še večji meri glasbeni genij priproste bolgarske pastirja in oratarja.

Zadnja leta smo ponovno imeli priliko vpogledati v to bogato zakladnico. Bilo je o priliki gostovanja bolgarske narodnega baleta, neke plesne družinice. Preprosta po sestavi in ob spremljavi enega ali dveh narodnih instrumentov je ta skupina zapela tako izvrstne stvari, da se lahko kosa z najlepšimi narodnimi umotvorji Rusov in Čehov, ki so nam v tem oziru vzor.

In če po drugi strani upoštevamo, da smo Slovenci v invenciji dokaj brezbarvni, potem spoznamo, kolikšne koristi nam bo prinesla jugosl.-bolgarska vzajemnost na glasbenem polju tudi za našo glasbeno rast in našo muzikalno tvornost. Temu se ni uprati, saj si pogosto na enak način pomagajo tudi drugi narodi, silni v la-

stnem razmahu, a težeči po obogatitvi s tonskimi iznajdbami drugih skupin. Pogledimo samo pri Italijanih Respighijev poseg po ruskem glasbenem klasju: kako je pretvoril tonsko osnovo italijanske glasbe-

ne moderne z Musorgskim, Rimski-Korsakovim in drugimi ruskimi velikani!

Pred leti smo slišali v Ljubljani Vladimirovičovo opredo. Zadeva nam je pokazala nebotični napredek bolgarske pesni, a še v posebni zvrhni meri silno izvrstnost te slovenske glasbe. Kar priznamo si: tu se

lahko učimo, tu si moremo osvežiti svoje prestaro slovensko glasbeno bistvo, ki nam ga je zatrpala naplavina pretesne sosesčine s tujim severom.

Zakaj take misli ob koncertu bolgarske pianistke? Zato, ker si želimo, da bi Glasbena matica ob sodelovanju Jugosl.-bolgarske lige postavila naše glasbene odnose z Bolgari na trdne, glasbene, smotne in načrtno osnove. Skladatelj Lajovic je že dolgo let tega zahteval smeri naše kulturne politike. Če je ta beseda kje na mestu, potem je to v prvi vrsti na glasbenem polju. Ne, slovanstvo je tudi tu nekaj, kar sega daleč preko politične ravni, slovanstvo je vir skupne rasti iz slovenskega debila, življenje je medsebojnem oplajanju in zato kulturna sila prvega reda.

Koliko nam je za glasbeno vzajemnost med Jugoslovani in Bolgari še storiti, vidimo, če primerjamo, kako se Nemci, ti daljni severni Germani, kajpak iz političnih pobud, trudijo, da priklenijo Bolgare na svojo stran. Koliko store Nemci baš na polju glasbene vzajemnosti z Bolgari! Koliko dirigentov in umetnikov roma iz severa tjakaj, in kako vračajo te obiske tudi Bolgari na sever. Letos je romal največji bolgarski orkester k naši zapadni sosed. Ni se ustavljal ne v Beogradu, ne v Zagrebu, ne v Ljubljani...

In vendar, če kje, potem bo bolgarska umetnost našla odprta srca med nami, ki smo ji najbližji, ki smo ji sosedni in bratje po tolikih vlakcih svoje duše in srca, svoje narodne biti, vsega svojega slovenskega hotenja.

S takimi željami sem se napotil v petek zvečer na koncert bolgarske pianistke. In z upanjem, da bodo naši odgovorni glas-

beni krogi naše glasbene odnose z Bolgari pričeli graditi na smotne in načrtno osnove. V dobi, ko si drugod izmenjavajo učitelje in znanstvenike, bi tudi mi mogli povabiti bolgarske glasbene tvorce k nam, naše pa poslati k njim, svoj glasbeni naraščaj pa bi še prav posebno morali seznaniti z bolgarskim folklorom, ki je med slovenskimi narodi z Rusi na prvem mestu.

Ga. Kovačeva se je odzvala vabilu naše lige pač z zavestjo, da prihaja med bratski slovenski narod, tako rekoč k sorodnikom v goste. V okviru tega, kar sem navedel gori, je to plemenito poslanstvo. Prikažati nam je hotela lik moderne bolgarske žene, ki se je v svojem strastnem pohlepu po lepoti poglala do visokih vrhov sodobne glasbe in tamkaj počela z izredno marljivostjo mnogo dragocenega tehničnega znanja in vzgojnoslovnih pobud, tako da je danes v Sofiji močno cenjena vzgojiteljica tamošnjega glasbenega naraščaja. V Parizu se je navzela naukov svojega učitelja Cortöta in se skuša sedaj tudi kot samostojna koncertantka posnemati. Zdi se mi, da je v njej vzgojiteljica močnejša od reproduktivne umetnice, vsaj glede nekaterih odstavkov v Beethovenovi sonati nilem bil edin z njeno interpretacijo, kakor se mi sploh vidi, da goji izrazno svoj lasten slog, ki se nekoliko oddaljuje od mednarodnega standarda in reprodukciji teh in podobnih umetnin. A nič zato! Schumannovega Karnevala se je lotila s svežim pogumom, in ga tehnično bravurozno predložila. Kakor je hotela s prvim delom svojega sporeda potrditi svoje resno in stvarno z

Bomače vesti

* **Dovršena je del mednarodne ceste Beograd-madžarska meja.** Te dni so končali dela na četrti delu mednarodne ceste Beograd-Noví Sad-Subotica-madžarska meja, a istočasno je izročen promet most preko kanala kralja Petra I. v Subotici, ki je eden izmed največjih objektov na vsej mednarodni cesti skozi našo državo. Tako je končan in izročen prometni del ceste od Beograda do madžarske meje v dolžini 203 km. Končana so dela tudi na cestni progi Beograd-Mladenovac-Topolja-Cumić (okrog 100 km) in Rdeči križ-Niš-Niška Banja, v delu pa je prog a od Niške Banje proti Pirotu. Skupna dolžina mednarodne ceste skozi našo državo od madžarske do bolgarske meje, znaša 551 km.

* **Turistični piloti so se organizirali.** Naši mladi piloti, ki so dovršili pilotske šole Aerokluba, so v nedeljo v Beogradu ustanovili svoje združenje. Ustanovne skupščine so se udeležili mnogi starejši piloti, a tudi zastopnik poveljnika zrakoplovstva ter člani centralne uprave Aerokluba z inž. Sandermajerjem na čelu. Ustanovitelji nove organizacije so v svojih govorih naglašali, da pomeni pri zrakoplovstvu dosti več človeške moči, kakor pa stroj, a da stane šolanje enega pilota desetkrat manj kakor nabava enega letala. Na ustanovni skupščini so bila soglasno sprejeta pravila. Nova organizacija se imenuje Udruženje turističnih pilotov pod pokroviteljstvom jugoslovenske Aerokluba. Sedež organizacije je braniti interese turističnih pilotov ter podpirati njih praktično in teoretično izobrazbo. Nova organizacija hoče podpirati letalski sport in turizem ter bo v tovariški vzajemnosti z organizacijami, ki služijo istemu namenu.

30 vrst kolonjske vode, odlično parfumerijah — toči v vsaki količini in po nizkih cenah
Parfumerija »VENTA«, Cvrčeva

* **Najdba dragocenih starinskih slik v sarajevski pravoslavni cerkvi.** Pri preurejanju stare pravoslavne cerkve na Baščaršiji v Sarajevu so našli več dragocenih starih slik. Najprej so odkrili zanimivo ikono, ki jo je izdelal Nikola Rice, slavni dalmatinski slikarski mojster iz 15. stoletja. Našli so tudi neke slike, o katerih domnevajo, da so dela dubrovnškega slikarja Hamzica, ki je živel v 16. stoletju. Nekateri od teh slik so bile prejet v katoliški cerkvi na Bistriku, a ko je ta cerkev pogorela, so verniki umetnine shranili v pravoslavni cerkvi. Odkritje so tudi slike, ki so dobre kopije umetnin v Dečanu. Te kopije so bile poklonjene sarajevski pravoslavni cerkvi l. 1780.

— **Dolžnost vsake žene je, da pazi na redno stolico, ki jo doseže z naravno »Franz-Josefovo« gorenko vodo, ako jo jemlje vsak dan v manjši množini. Prava »Franz-Josefova« voda deluje milo, prijetno, naglo in zanesljivo.**

— JET. TEK. S. DI. 40474/35

* **Jubilej prve meščanske šole v Zagrebu.** Meščanska šola na Kaptolu, ki je bila prvo učilišče v vrste v vsem Zagrebu, ima za seboj 20 let obstoja in dela. Mestni svet je že spomladi l. 1913 sklenil ustanoviti moško meščansko šolo in takoj so se lotili tudi zidanja šolskega poslopja v Kukovičevi ulici. Zaradi svetovne vojne pa ni prišlo do otvoritve šole in je začela šola s svojim delom šele 28. novembra 1919 v poslopju ljudske šole na Kaptolu, kjer je še zdaj. Pri otvoritvi je imela šola samo dva razreda, v kateri se je vpisalo 56 učencev. Število učencev je naraslo od leta do leta, ustanovljene pa so bile tudi druge meščanske šole. Jubilejna meščanska šola je matica vseh meščansko-šolskih zavodov v Zagrebu, a čudno je to, da še danes niti ena zagrebska meščanska šola ne deluje v lastnem poslopju in morajo vse gostovati v poslopjih, ki so bila prvotno namenjena v druge svrhe.

* **Pobjanje nepismenosti v hrvatski banovini.** Kakor smo že nekajkrat poročali, uvaja vodstvo akcije za pobjanje nepismenosti v hrvatskih krajih tretje svoje zimske tečaje, h katerim bodo v prvi vrsti prišle mlade ženske. Dosedanja dva zimska tečaja so predvsem obiskovali moški in uspehi so bili odlični. Tečaje prireja podružnica »Seljačke Sloge«, prosvetnega društva »Napredka« in klubi ABC. Vodstvo akcije za pobjanje nepismenosti je izdalo zdaj v propagandne svrhe letak, na katerem prikazuje grafikon odstotke nepismenosti v posameznih hrvatskih okrajih po zadnjem ljudskem štetju l. 1931, z belo črto, ki ji pravijo »mačkova

linija«, pa je označen uspeh, ki mora biti dosežen v treh letih do novega ljudskega štetja v l. 1941. Po »mačkovi liniji« sme ostati samo še v najbolj zapuščenih krajih nekaj nad 40 odstotkov nepismenega prebivalstva. Do zadnjega ljudskega štetja 1931 pa so bili še okrajši do 80 odstotkov nepismenosti Okraja Prozor in Duvno sa imela okrog 90 odstotkov nepismenega prebivalstva. Po »mačkovi liniji« bi smelo biti l. 1941. samo še v Korunu zaradi izredno težkih razmer nekaj nad 40 odstotkov nepismenih prebivalcev. Toliko jih bo smelo biti tudi v onih bosanskih okrajih, kjer jih je bilo pri zadnjem ljudskem štetju okrog 90 odstotkov. »Mačkova linija« se sme seveda prekoračiti. Letak ima napis: Z delovanjem »Seljačke Sloge«, »Napredka« in klubov ABC ter na poziv dr. Mačka se bo znižal odstotek nepismenosti zdaj v treh letih bolj kakor se je znižal prej v 50 letih. Letak je zaključen z vprašanjem: Ali bodo v tem pokretu sodelovali samo Hrvati-katoliki, ali pa tudi muslimani in Srbi?

* **Rezervni podoficirji s področja sodnega okraja Višnje gore so vabljani, da se prijavijo zaradi ustanovitve krajevnega odbora združenja rezervnih podoficirjev pri tovarišu Franju Zavodniku v Višnji gori št. 67.**

* **Trikrat od toče »Mlečnice« polja in vinogradi.** Imeno pri Podčetrtku je bilo letos trikrat žrtev vremenskih katastrof v petek, 20. t. m. je toča na poljih, vrtovih in vinogradih že tretjič oklestila vse, kar je našla. Uničila je tudi vso novo setev, do korenin razcefrala ter izruvala. Po toči se je vili silna ploha. Vode so prihrule s hribov ter odnesle zemljo sveže preoranih in posejanih njiv. Lepi vrtovi so utonili v blatnem morju. Najlepi vinogradi tega kraja so bili letos trikrat razorni od plavov. Sedaj na jesen imajo prebivalci prazne vse šrambe in pridelek vina je bil tako malenkosten, da ni niti omembe vreden. Zima je pred duri revno prebivalstvo pa je brez sredstev za nakup kurjave in oblek a tudi prepotrebne živeža mu primanjkuje.

* **Promocija.** Na beograjski medicinski fakulteti je bil promoviran za doktorja vsega zdravilstva g. Barle Marjan iz Štor pri Celju Cestitamo!

* **Diplomirani so bili na filozofski fakulteti v Ljubljani v oktobru ti-le kandidati in kandidatice:** Dođić Milan (skupina za nar. jezik in knjiž.); Flis Darinka (biološka skupina); Fras m. Simona (skupina za nar. jezik in knjiž.); Hainz Jožef (skupina za obč. zoonozo); Hrovat Miroslav (romanska skupina); Janežič Vida (skupina za nar. jezik in knjiž.); Kalokir Desanka (romanska skupina); Kestelc Jožef (klasična skupina); Kerne Alfonz (romanska skupina); Kopal Anton (biološka skupina); Kump Stefanija (romanska skupina); Lavrenčič m. Doroza (geografska skupina); Leder Mirko (pedagoška skupina); Malovir Amalija (biološka skupina); Misja Boris (skupina za nar. jezik in knjiž.); Nunar Franc (romanska skupina); Pavlovič Marija (skupina za nar. jezik in knjiž.); Pečnik Ana (biološka skupina); Peršić Bogomir (pedagoška skupina); Prohinar Zora (pedagoška skupina); Pušlar Miroslav (pedagoška skupina); Rojs s. Leonita (skupina za nar. jezik in knjiž.); Scheschark Leontina (germanska skupina); Smrk Marija (biološka skupina); Strnad Rudolf (geološko-petrografska skupina); Šuklje Svetozara (geografska skupina); Tušek Alojz (matematična skupina); Vipotnik Vincenc (romanska skupina); Vrandić Radojka (romanska skupina).

V ČEVELJ

zaprta noga ni zdrava ako jo ne negujete.
SANOPEJ je nepogrešljiv. Vrečica 2.—din.

* **Izselitev Italijanov iz Bosne.** V bližini Banjaluke je naseljenih okoli 120 italijanskih družin, ki se bavijo večinoma z vinogradništvom in sadjarstvom. Ti Italijani so prišli sem iz Južnega Tirola po okupaciji. Nekateri so zaposlili za jugoslovensko državljanstvo, drugi pa tega niso. Zato jim je stavila vlada rok da zaprosijo za naše državljanstvo, ali pa, da se izselijo. Zaradi tega je ponudila italijanska vlada tem poslednjim zemljo v Italiji. Večina njih je ponudbo sprejela in gredo v kratkem v Agro Pontini. Svoja posestva prodajajo sedaj po prav nizkih cenah. Opozarjamo na to priliko naše ljudi, posebno Primorce, ki bi radi prišli pocieni do svoje zemlje in doma. Kraj (Mahovljani) je lep, blizu velike avtomobilske ceste in kopalnice, zemlja rodovitna, šola in katoliška cerkev sredi vasi. Event. pojasnila da tudi društvo »Istra« v Banjaluki.

kot priloga Maleševa ilustracija »Majac«, nadalje so objavljene številne reprodukcije umetniških del Franceta Koširja, srednjeveških cerkvenih mojstrov v Sloveniji, Leonarda da Vincija, Michelangela, Donatella, Franja S. Stiplovske, Valerija Ivanoviča Jakobija, A. S. Stepanova, Dragotina Mitrinoviča, Vase Pomaršnika, Paula Huguesa, J. Šohaja, Nore Lavinove, Tineta Gorpupa i. dr.

* **Prodano nevesto** je zopet uprizorila ljubljanska opera v soboto, 28. oktobra. V sloveči češki operi je gostoval kot Janko član mariborske gledališča Manoševski. S svojim uglednim nastopom, živahnim igro in simpatičnimi pevskimi sposobnostmi je dosegel lep uspeh. Tudi ostali pevci in pevke, zbor, balet in orkester so se potrudili, da je Smetanovo nesmrtno delo v polni meri zaživelo na odru in vzbujalo spomine na prejšnja leta, ko je »Prodana nevesta« ob tolikih svečanih prilikah proslavljala narod in domovino svojega skladatelja.

* **Ljubljanski razstavi bolgarske knjige** je objavil sofijski dnevnik »Zora« poročilo, ki v njem med drugim navaja pozdravni članek v »Jutru« z dne 22. oktobra. Naposled pravi: »V Sloveniji se pojavlja čedalje večje zanimanje za Bolgare, o katerih se govori in piše s toploto. Znano je, da je na slovenski jezik prevedena vrsta naših pisateljev in poetov: Iv. Vazov, Jovkov, Elin-Pelin, Karaličev, Bagrija i. dr. Pravkar je izšla v Ljubljani posebna številka lepe revije »Misel in delo«, ki je posvečena Bolgarji in prinaša članke g. Borke, literarnega urednika »Jutra«, dr. B. Vrčona zunanje-političnega urednika istega lista, V. Bučarija, N. Staneva o dobrušnem vprašanju i. dr.«

* **Umor kapetana Cepica.** V zvezi s preiskavo o umoru upokojenega pomorskega kapetana Josipa Cepica so aretirali nekega cigana, ki je v podzemnem svetu znan z imenom Sangajac. Policija je došla podatke, ki kažejo, da bi mogel biti on eden izmed mo. ilcev. Aretirali so tudi nekega njegovega tovariša.

* **Avtohusno podjetje O. Žužek obvešča občinstvo,** da bo na praznik Vseh svetih poleg rednih avtobusov vozil še poseben avtobus ob 19. iz Cerkelj do Kranja, ob 19.30 pa iz Kranja v Cerklje in dalje do Ljubljane.

* **Avtomobilisti, motociklisti, soferji** hitite, da si zagotovite nabavo A-ZET kompasov. Ne odlašajte tudi vi. A-ZET, Ljubljana p. r. 350. (—)

Iz Ljubljane

— **Prošnja Maloželezniki družbi.** Prejeli smo: Ali ne bi za Vse svete opremila družba svoje vozove zaradi boljše orientacije z večjimi napisi proge. Tako bi se promet nedvomno hitreje razvijal brez večje stiske. Napisi naj bi bili ob straneh.

— **Mestno zdravniško dežurno službo** bo opravljala od torka ob 20. ure do četrka do 8 ure jutrajna mestna zdravnica dr. Žitkova Jožica, Pleteršnikova 13/I, telefon 47-64.

— **Jadralska sekcija Aerokluba v Ljubljani** bo v novembru in decembru organizirala tečaj v jadralskem letenju za novince do izpita »B«. Tečaj se bo vršil s pomočjo avtovleka. Vsa, ki ima veselje do letenja in bi se rad udeležili tega tečaja naj se oglasi v pisarni Aerokluba. Ljubljana, Gledališka 10. kjer bo dobil potrebna navodila in informacije.

Mraz nam pravi,

da se bo treba preskrbeti s toplo suknjo, plaščem, obleko in gorkim perilom. Za to potrebno blago dobite v veliki izbiri in po nizkih cenah pri manufakturni trgovini

ČEŠNIK JANKO LJUBLJANA LINGARJEVA

— **Angleško društvo** ponovno sporoča vsem, ki se zanimajo za učenje angleškega jezika, da je že pričelo s tečaji. Za angleščino da pa še vedno sprejema nove učence in tudi začetnike, ker bodo novembra 1939. po potrebi otvorili zopet nove tečaje. Prijave za tečaje, kakor tudi prijave članov se sprejemajo v četrtek, petek in soboto med 17. in 19. v novih društvenih prostorih v Tavčarjevi ulici šte. 12. Tečaji so za začetnike in za naprednejše, za konverzacio, za perfekcijo, za literaturo in za izgovorjavo, dikcijo ter dramske tekste in za izbrana poglavja iz Shakespeara. Tečaje vodi društveni učitelj g. lektorica Fanny S. Copeland, g. lektor Aleksander Lawrenson ga Olga Ghorjeva in g. Božena Škerljava. Tečaji so po skupinah po 8 do 10 uencev. Za primer, da bi se želele prijaviti skupine samo 4 uencev v svrhu individualnejšega pouka, je podana tudi ta možnost. Društvena čitalnica z aktualnimi časopisi in revijami je odprta za člane vsak dan od 17. do 19. ure. Knjižnica pa posluje z izposojanjem knjig vsako sredo in soboto od 17. do 19. ure. Redni družabni večeri pa so vsako sredo ob pol 21. v društvenih lokalih.

— **Akademija, ki bo v petek 3. novembra** zvečer v operi v korist bolnega skladatelja M. Kogojca, bo imela na sporedu poleg orkestralnih točk pevске točke in recitacije ki jih bodo izvajali operni in dramski solisti. Poleg Kogojevih bodo izvajali operni solisti Savinove, dr. Švarove, Zajcove, Mendelssohneve in Wagnerjeve pesmi. Recitacije bodo obsegale pesmi V. Vodnika, Al. Gradnika in M. Klopčiča. Prodaja vstopnic od 24 din navzdol je pri operni blagajni.

— **Združene skupine bojevnikov Ljubljane, Sv. Peter** prirede v sredo 1. novembra žalno svečanost v spomin žrtvam svetovne vojne. Ob pol 11 bo sv. maša v cerkvi sv. Petra, nato cerkveni obredi pri spomeniku s petjem žalostnik. Vabimo vse tovariše, svoje padlih in ostale s prošnjo, da okrase ta dan spomenik prižgo ob nem svečice in počaste spomin žrtvam s svojo navzočnostjo.

— **Jutri premiera »Brezdomcev« v kinu Unionu.** Ze danes opozarjamo občinstvo na eno največjih filmskih umetnin letošnjih sezon na prekrasni film »Brezdomci« ki bo od jutri naprej predvajan v kinu Unionu. To neozobno filmsko delo obravnava problem vzrode današnje mladine in sicer tistih mladih ljudi ki nimajo staršev in skrbnikov, ki se po velemestnih ulicah potikaio sem in tja in zabredajo na slaba pota. Film je pretresljiva zgodba o očetu Flanaganu, ustanovitelju »Mesta dečkov«, ki ne obstoji zgolj v fantaziji

— **Novi razstavi bolgarske knjige** je objavil sofijski dnevnik »Zora« poročilo, ki v njem med drugim navaja pozdravni članek v »Jutru« z dne 22. oktobra. Naposled pravi: »V Sloveniji se pojavlja čedalje večje zanimanje za Bolgare, o katerih se govori in piše s toploto. Znano je, da je na slovenski jezik prevedena vrsta naših pisateljev in poetov: Iv. Vazov, Jovkov, Elin-Pelin, Karaličev, Bagrija i. dr. Pravkar je izšla v Ljubljani posebna številka lepe revije »Misel in delo«, ki je posvečena Bolgarji in prinaša članke g. Borke, literarnega urednika »Jutra«, dr. B. Vrčona zunanje-političnega urednika istega lista, V. Bučarija, N. Staneva o dobrušnem vprašanju i. dr.«

— **Novi razstavi bolgarske knjige** je objavil sofijski dnevnik »Zora« poročilo, ki v njem med drugim navaja pozdravni članek v »Jutru« z dne 22. oktobra. Naposled pravi: »V Sloveniji se pojavlja čedalje večje zanimanje za Bolgare, o katerih se govori in piše s toploto. Znano je, da je na slovenski jezik prevedena vrsta naših pisateljev in poetov: Iv. Vazov, Jovkov, Elin-Pelin, Karaličev, Bagrija i. dr. Pravkar je izšla v Ljubljani posebna številka lepe revije »Misel in delo«, ki je posvečena Bolgarji in prinaša članke g. Borke, literarnega urednika »Jutra«, dr. B. Vrčona zunanje-političnega urednika istega lista, V. Bučarija, N. Staneva o dobrušnem vprašanju i. dr.«

— **Zdravniški vestnik** je priobčil v oktobrnem zvezku strokovne razprave in članke doktorjev Milosa S. Tasića, Roberta Kukočca, Vladimira Katzelja, Oteta Bajca, Viktorja Kočičevića, Marine Masten, Bogomira Magajne, Mirka Černiča i. dr. Številko zaključujejo poročila iz zdravniškega slovstva in informativne vesti.

— **Knjižna prodajalca v Švid.** L. 1938 je izšlo v Švid 2169 knjig. Po številu so napredovale predvsem nemške izdaje, ker čedalje več nemških emigrantov izdaja svoje knjige v Švid.

— **Bare Poparić** je izdal v Zagrebu roman izza dobe senjskih uskokov »Galičotie«.

— **Izbor povelj Slavka Kolarja,** enega najboljših hrvatskih novlistov poveljnice generacije, je izšel v nemškem prevodu z naslovom »Der Herr seines Lebens. Erzählungen« (zbirka Reihe Süd-Ost, A. Luser, Dunaj—Lipsko).

KINO MATICA — 21-24
ob 16., 19. in 21.15 uri

NABAVITE SI
VSTOPNICE
V PREDPRODAJL

Maria Antoinetta

NORMA SHEARER TYRONE POWER
Zadovoljna odhaja publika iz kina, kakor še nikdar prej.

Samo še danes ob 16., 19. in 21. uri senzacionalni doživljaji filmskega reporterja med upornimi arabskimi plemeni v filmu napetih borb proti angleški nadvladi
Kot dodatek: Avtomatski varijete, izvrsten zabaven film. KINO SLOGA, tel. 27-30

KINO UNION, tel. 22-21
DANES
NEPREKLICNO ZADNIKRAJ
ob 16., 19. in 21. uri

Ultimat

Film o napetostih na Balkanu po sarajevskem atentatu. Prve sovražnosti, prvi boji ob začetku svetovne vojne. Dejanje filma se godi deloma v Beogradu, deloma v Zemunu. — V gl. vlogah:
Dita Parlo — Eric v. Stroheim

— **Zaradi malomarnosti zakrivila otrokovo smrt** Dne 9. septembra je umrla v Malečniku 2 in pol leta stara Marija Ferenc, hčerka delavke Ivanke Ferenc. Sodna obdukcija otrokovega trupla je dognala, da je umrla dekletce zaradi zadušjenja. Ivanke Ferencova je bila obtožena. Včeraj dopolne se je morala zagovarjati pred mariborskim okrožnim sodiščem. Obsojena je bila na mesec zapor, pogojno za dobo 2 let.

— **Epileptičen napad v gledališču** Pri nedeljski večerni predstavi je dobil neki moški v gledališču epileptičen napad. Bolnika so spravili iz gledališča. Ko si je opomogel, se je vrnil v gledališče. Predstava se je brez motenj nadaljevala.

— **Drevi premiera** Drevi bo v gledališču premiera Benečeve »Navhanke«. Jutri zvečer prvič ob znižanih cenah Cankarjev »Hlapec Jernej«.

— **Razdelitev nagrad** V okviru nedeljske slavnostne matineeje v proslavo jadranskega dne, o čemer smo poročali v včerajšnjih številkah, je bila tudi razdelitev nagrad najboljšim tekmovalcem maribor srednješolskih zavodov, ki so si priborili prva mesta na nedavnem tekmovalstvu podmladkov JS.

— **Cigaretni ogorek zanetil ogenj** V Savcih pri Sv. Tomažu pri Ormožu je zgorelo gospodarsko poslopje posestnika Antona Šnajderja, ki je oškodovan za 40.000 din. Domnevajo, da je nastal ogenj zaradi cigaretne ogorka, ki ga je odvrget neznanec.

Iz Celja

— **Svečana akademija v proslavo Jadranskega dne.** Krajevni odbor in podmladek Jadranske straže v Celju so priredili v soboto zvečer v Mestnem gledališču svečano akademijo v proslavo Jadranskega dne. Godba 39. pp. je najprej skladno in učinkovito zaigrala Jenkovo »Kosovo«. Sledil je lep spominski govor predsednika krajevnega odbora JS g. dr. A. Goričana, ki je podčrtal pomen 31. oktobra 1918, ko so na naših ladjah na Jadrani prvikrat zaplapolale naše narodne trobojnice, in prikazal ogromni pomen našega svobodnega morja za našo državo in naš narod. Deški zbor l. državne narodne šole je pod vodstvom g. C. Preglja udarno zapel Adamičev »Himno PJS« kakor je vojaška godba zaigrala Kneislav »Pozdrav iz Klnina«. Harmonikarji zasebne ljudske šole šolskih sester, oblečeni v ljubke narodne noše, so precizno in zelo efektivno izvajali venček slovenskih narodnih Violinist Mitja Brodar je s fiesno in veliko eksaktnostjo ob spremljevanju pianistke Brede Rajhove izvajal Beriotov koncert št. 1, pianistka Breda Rajhova pa je z dovršeno tehniko podala Debussyjevi »Dve arabeski«. Podmladkarji drž. deške meščanske šole so skladno izvajali simbolično vajo »Jadransko morje«. Vojaška godba je zaigrala odlomke iz Tjardovčeve opere »Mala Foramy«. Člani pomladke drž. deklešče in deške meščanske šole so pod spretnim vodstvom nastavnika g. J. Tomaziča uprizorili simbolično pesnitev Anice Cernejeve »Pravljico o morju« in doslegli lep uspeh. Vojaška godba je zaigrala intermezzo iz Parmove opere »Ksenija« in zbor fanfar iz Smetanove opere »Libušas«. Akademijo je zaključila živa slika »Jugoslavija«, ki je zelo posrečeno simbolizirala poklonitev jadranskih stražarjev, mladine in naroda v pestrh narodnih nošah ter vojske Nj. Vel. kralju Petru II. Ob živi sliki je vojaška godba zaigrala državno himno. Akademija je doživela popoln moralen uspeh. Proti pričakovanju pa je bila le srednje obiskana. Vse obzore je vredno dejstvo, da je na akademiji manjkalo mnogo predstavnikov javnega življenja, kar je dalo občinstvu povod za upravičeno kritiko. Mladina ki je posvetila akademiji mnogo ličbenih in naporov, je zaslužila našo večjo pozornost in upoštevanje! V soboto in nedeljo so bile v gledališču akademije z istim sporedom za celjske šole. Te akademije so bile dobro obiskane in so se mladine globoko dojmlje. — R. P.

— **Šahovski brzoturnir** za prvenstvo v mesecu oktobru je priredil Celjski šahovski klub v petek zvečer. Prvenstvo si je priboril g. Mirko Fajs z 8 točkami in pol od 9 dosegljivih drugo mesto pa g. inž. Srečko Savojec s 7 točkami.

— **Na Dušni dan** bodo v starokatoliški kapeli tri maše: začetek ob 7.30.

— **Frizerski in brivski saloni** v Celju bodo na dan Vseh svetih zaprti.

— **Umrla** je včeraj na Glavnem trgu 17 v starosti 61 let zasebnica gđ. Mileva pl. Hornungova svakinja zdravnik g. dr. Hermannova v Celju. Pogreb bo jutri ob 17. iz mrtvašnice na mestnem pokopališču. Pokojni bodi ohranjen blag spomin, svojem naši iskreno sožalje!

— **Zdravniško dežurno službo za člane OUZD** bo imel jutri zdravnik dr. Drago Hočevar v Kolenčevi ulici.

— **Vrhove okoli Celja** je v zadnjih dneh pobelil sneg, ki leži sedaj v višini nad 700 m. Zaradi snega se je ozračje ohladilo in ga sonce nikakor ne more ogreti.

UMETNO CVETJE,

nagrobni venci po ugodnih cenah — pri »LAMA« — Jurčičeva ulica 4. Prost ogled.

— **Avtobusne vožnje v št. lji.** Z 28. okt. so bili na progi Maribor—Št. lji uklinjeni skoraj vsi lokalni vlaki. Prizadeči so zlasti učenci marib. srednjih in meščanskih šol, ki imajo popoldanski pouk. Zaradi tega bo uvedlo mestno avtobusno podjetje pričenši s 3. nov. za poskušajo avtobusne vožnje ob delavnikih in sicer tako, da bo vozil avtobus iz Maribora, Glavni trg, ob 11.15 in prišel v št. lji ob 12. Vračal se bo iz št. lji izpred pošte ob 12.45. v Maribor pa bo privozil na Gl. trg ob 13.30. Te vožnje bodo na poskušajo 14 dni. Ako bo dovolj potnikov, bo avtobus vozil stalno, dokler se ponovno ne uvedejo lokalni vlaki. V nasprotnem primeru bo mestno podjetje vožnje po 14 dneh spet uknilo.

— **Zdravniško dežurno službo** za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upraviteljem svojim ima jutri na dan Vseh svetnikov zdravnik dr. Alfonz Wankmüller, Franciškanska ulica 8-III.

— **Akademski vest.** Na beograjski pravni fakulteti je diplomiral Mariborčan A. Humar. Cestitamo!

— **Himen.** Poročili so se dipl. filozof Jože Kerendič in učiteljica I. Hosnerjeva iz Sv. Bolfenka na Kogu, Herman Murks, gostilničar, in zasebnica Marija Hojninkova. Bilo sreče!

Zanjski

NOV ZVEZEK »UMETNOSTI«

Pravkar izšla tretja številka mesečnika »Umetnost« priobčuje v tekstem delo odloimek iz Máchovega »Majac« v prevodu dr. Tineta Debeljaka, nekrolog slikarju Francetu Koširju, članek univ. prof. dr. Steleta »Srednjeveško slikarstvo v Sloveniji«, pesem Marijana Savinskega »Pomlad, Staneta Mikuz »Vtise iz Italije«, Alojza Gradnika sonet »Davno že v grobu si...«, sonet Urbana von der Voorde »Svet žge me...« v prevodu Mirana Jarca, nadaljevanje članka Winstona Churchilla »Slika-nje za zabavo«, staroegipčanski motiv »Pogovor samomorilca z dušo« v prevodu M. Maleša, Slavka Savinskega »Delavčev pesem« in številne informativne vesti v rubriki »Iz umetniškega sveta«.

V ilustrativnem delu je reproducirana

Gospodarstvo

Davčne in carinske olajšave za izsledovanje nafte

Ministrski svet je na osnovi § 113. finančnega zakona in na predlog finančnega ministra izdal uredbu o davčnih in carinskih ugodnostih rudarskih podjetij za izsledovanje in pridobivanje tekočih, trdnih in plinskih bitumenov. Uredba določa, da ta podjetja ne smejo biti obremenjena z drugimi in težimi davčnimi bremenami, kakor ostala rudarska podjetja, ki nimajo posebnih zakonskih ugodnosti. Na navrtane sonde kot take in na tekoče trdne in plinske bitumene se ne smejo nalagati nobena javna bremena preden se spravijo iz zemlje in stavijo v promet. Proizvedeni bitumeni in njihovi derivati so izvzeti od obremenitve, kolikor jih koncesionar potroši v svojem podjetju za pridobivanje ali predelavo tekočega goriva.

Za čas 15 let po dnevu uveljavljanja te uredbe in na rudarska podjetja za izsledovanje in pridobivanje bitumena ne bodo uprabljale določbe o minimalnem davku (1. odstavek točke 1. čl. 86. zakona o neposrednih davkih). Družbeni davek se bo tem podjetjem odmeril samo na davčni osnovi zaključnih računov, ki obsegajo celotno poslovanje podjetja v državi.

Ce se gori označena podjetja sama drugače ne snorazumejo s samoupravnimi tedaj sme banovina za čas trajanja gornjih davčnih ugodnosti nalagati tem podjetjem na odmerjeni osnovi družbeni davek največ 10% banovinske določitve, oblika na največ 20% leta omejitve velja tudi za določbe na osnovi zemljarine in zgradarine.

Zaradi nospoševanja domače proizvodnje tekočega goriva se upravnici državnih monopolov in rudarska podjetja za izsledovanje in pridobivanje bitumena oproščajo za 15 let od dne uveljavljanja te uredbe plačila carine in ostalih državnih in samoupravnih dajatev, razen postopravnih carinskih dajatev in taks (željezne, žigovine, poslovne dajatev in tlakarine) in sicer:

1. pri uvozu in izvozu popolnih naprav za vrtnanje z vsemi potrebnimi pripravami in posameznimi deli; 2. pri uvozu in izvozu geofizičnih instrumentov, ki služijo izsledovanju naftonosnih ležišč in snemanju podezemskih geoloških struktur; 3. pri uvozu kompletnih naprav in njihovih delov za pečenje trdnih bitumenov in za predelovanje tekočih bitumenov in fosilnega premoga v tekoče gorivo.

Oprostitev za gori navedene predmete bo dovolilo finančno ministrstvo za gozdove in rudnike. Ministrstvo za gozdove in rudnike mora potrditi, da ima uvoznik pravico za izsledovanje in pridobivanje bitumena in da mu uvoženi predmeti služijo za izvrševanje rudarskih pravic in koncesij. Prav tako mora potrditi, da se po mišljenju trgovskega ministrstva dotični predmeti ne izdelujejo v naši državi ali se ne izdelujejo v zadostni količini ali v taki kakovosti, ki je potrebna za posebne namene. O predmetih, uvoženih na ta način brez plačila carine bodo vodili evidenco tehnični eksperti ministrstva za gozdove in rudnike, ki jim je poverjeno nadzorstvo nad poslovanjem rudarskih podjetij za izsledovanje in pridobivanje bitumenov.

Uredba je bila objavljena v »Službenih novinah« od 28. oktobra in je s tem dnem stopila v veljavo.

utrpele zadržniki, če se ne izvede likvidacija zadruge in se razvejava pogodba z mestno občino, češ da bodo od 1. novembra zadržniki plačevali električni tok po 5 din za kilovatio uro. Ponovno trdi to pojasnilo, da elektrarna Cesenj ni bila zavezana dobavljati tok za nedoločen čas in po določeni ceni, češ, kateri gospodar bi to storil. Vsak zadržnik v Šiški pa dobro ve, da je elektrarna Cesenj v resnici sklenila z zadrujo tako pogodbo, kar je bilo tudi pred leti že ugotovljeno v ljubljanskem mestnem svetu. Po tej pogodbi se je elektrarna Cesenj zavezala, da bo za nedoločen čas dobavljala tok zadruji po ceni 90 par, le zadruja ima pravico odpovedati to pogodbo. Te pogodbenne obveznosti elektrarne Cesenj pa je morala v celoti prevzeti mestna občina, ko je prevzela Cesnjevo električno omrežje. V tem trenutku pa je ugasnila pravica mestne občine glede preopredeljenosti na mestnem ozemlju, kajti če je občina dolžna zadruji dobavljati tok, za ji more dobavljati samo preko omrežja, ker se električni tok družice dobavljati ne da. Tudi o tem vprašanju se je že leta 1934 razpravljalo v mestnem svetu. Zato so dorela neosnovane grožnje, češ da bo mestna občina s 1. novembrom odklonila tok ali pa bo prenovila omrežje, odnosno zahtevala odškodnino. Take trditve so brez vsake osnove.

Gospodarske vesti

Tuj kapital v naši industriji. V zvezi z uveljavitvijo kontrole o udeležbi tujega kapitala pri podjetjih v Jugoslaviji in o iznašanjih dividend za račun inozemcev, ki so solastniki teh podjetij poročajo iz Beograda, da je po sedanjih podatkih pri 228 delniških družbah (od celotnega števila 1522) udeležen tuj kapital. Skupna delniška glavnica teh družb znaša 3258 milijonov din, od tega odpade 71,5% (2240 milijonov din) na delnice, ki so last inozemcev. Največ tujega kapitala je v rudarskih podjetjih (608 milijon din) v elektrarniških podjetjih (556) v kemični industriji in destilaciji nafte (389) v bančnih podjetjih (193) v kovinsko-strojni industriji (96), v industriji gradbenega materiala (92) v prometnih podjetjih (57), v lesni stroki (54) itd.

Podražitev cinka. Cena cinka se je v zadnjih tednih pri nas dvignila za preko 100%. Prej se je gibala na višini 550 din, sedaj pa je povisana na 1150 din za kg. Ta podražitev cinka bo vplivala tudi na ceno pocinkane posode, pocinkane pločevine in bodeče žice ter ostalih izdelkov, ki so iz cinka ali so pocinkani. To občutno podražitev utemeljuje s tem, da so rudniki dvignili ceno cinkovi rudi od koncentratu češ da je cena v inozemstvu tako zelo narasla. Vendar ugotavljajo v poučnih krogih, da se v inozemstvu cena cinka in v tako znatni meri dvignila nego pri nas, zlasti pa zato, ker se v proizvodnji cinka stroški niso bistveno dvignili in gre le za izkoriščanje trenutne konjunkturo.

Nova senzala ljubljanske borze. Borzni svet je imenoval za novega blagovnega senzala (za žito mletsko izdelke in za deželne pridelke) gosp. Vinka Bertoniča, trg. prokurista iz Domžal in za novega

senzala za devize, valute in vrednostne papirje) gosp. Veljaka Oražma, bančnega prokurista v p. iz Ribnice na Dolenjskem.

Ustanovitev zveze zavarovalnic banovine Hrvatske. V soboto je bil v Zagrebu sestanek predstavnikov zagrebških zavarovalnic, kjer je bilo sklenjeno, da se ustanovi posebna zveza zavarovalnic banovine Hrvatske s sedežem v Zagrebu.

Borze

30. oktobra

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški kilirinski čeki nespremenjeno 14.30. Grški boni so se trgovali v Zagrebu po 33, v Beogradu pa po 32.96. Tečaj na svobodnem trgu se ravno po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektom tržišču je bila tendenca mirna in se je vojna škoda trgovala po 438 (v Beogradu po 439.25 — 440). Promet je bil še v 7% Blairu po 89.50 (v Beogradu po 89.50).

Devize

Ljubljana. Oficijni tečaji: London 176.65 — 179.85, Pariz 99.85 — 102.15, New York 4408 — 4468, Curih 995 — 1005, Amsterdam 2349 — 2387, Bruselj 735.50 — 747.50. **Tečaji na svobodnem trgu:** London 218.21 — 221.41, Pariz 123.40 — 125.70, New York 5480 — 5520, Curih 1228.18 — 1238.18, Amsterdam 2901.17 — 2939.17, Bruselj 918.40 — 920.40.

Curih. Pariz 10.1050, London 17.83, New York 446, Bruselj 74.15, Milan 22.50, Amsterdam 236.75, Berlin 178.50, Stockholm 106.25, Oslo 101.30, København 86.10.

Effekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 438 — 440 (438), 8% Blair 94.50 den. 7%, Blair 88.75 — 88.50 (88.75), 7% stabiliz. 94 bl. 6%, begluške 80 — 82, 6% dalm. agrarne 75 bl.; delnice: Trboveljska 195 — 200 (200), Gutmann 37.50 — 45, Sečurana Osijek — (85), **Beograd.** Vojna škoda 440 — 441.50 (439.25 — 440), 4% severne agrarne 51.50 den. (52), 6% begluške 81 — 81.50 (81 — 81.50), 6% dalm. agrarne 76.50 den. (76.50) 7% Seligman 99 den., 7% Blair 89.50 den. (89.50), 8% Blair 93 den., (93.50), Narodna banka 6950 den.

Blagovna tržišča

Žito

+ Chicago, 30. okt. Začetni tečaji: pšenica: za din 86.50, za maj 86, za julij 84; koruza: za dec. 50.375, za maj 52.875, za julij 53.625.

+ Winnipeg, 30. okt. Začetni tečaji: pšenica: za julij 76.25.

+ Novosadska blagovna borza (30. t. m.). Tenčenca čvrsta. Pšenica: baška okol. Novi Sad 156 — 158; gor. 159 — 161; srem., slav. 153 — 155; rž: baška 127 — 129. Oveš: baški sremški in slavonski 142 — 144. Ječmen: baški in sremški 64.65 — kg 145 — 147.50. Koruza: baška 123 — 125; banatska 121 — 123; pariteta Indija 123 — 125. Moka: baška in banatska 200 — 205; 205 — 215; 215 — 225; 225 — 235; 235 — 245; 245 — 255; 255 — 265; 265 — 275; 275 — 285; 285 — 295; 295 — 305; 305 — 315; 315 — 325; 325 — 335; 335 — 345; 345 — 355; 355 — 365; 365 — 375; 375 — 385; 385 — 395; 395 — 405; 405 — 415; 415 — 425; 425 — 435; 435 — 445; 445 — 455; 455 — 465; 465 — 475; 475 — 485; 485 — 495; 495 — 505; 505 — 515; 515 — 525; 525 — 535; 535 — 545; 545 — 555; 555 — 565; 565 — 575; 575 — 585; 585 — 595; 595 — 605; 605 — 615; 615 — 625; 625 — 635; 635 — 645; 645 — 655; 655 — 665; 665 — 675; 675 — 685; 685 — 695; 695 — 705; 705 — 715; 715 — 725; 725 — 735; 735 — 745; 745 — 755; 755 — 765; 765 — 775; 775 — 785; 785 — 795; 795 — 805; 805 — 815; 815 — 825; 825 — 835; 835 — 845; 845 — 855; 855 — 865; 865 — 875; 875 — 885; 885 — 895; 895 — 905; 905 — 915; 915 — 925; 925 — 935; 935 — 945; 945 — 955; 955 — 965; 965 — 975; 975 — 985; 985 — 995; 995 — 1005; 1005 — 1015; 1015 — 1025; 1025 — 1035; 1035 — 1045; 1045 — 1055; 1055 — 1065; 1065 — 1075; 1075 — 1085; 1085 — 1095; 1095 — 1105; 1105 — 1115; 1115 — 1125; 1125 — 1135; 1135 — 1145; 1145 — 1155; 1155 — 1165; 1165 — 1175; 1175 — 1185; 1185 — 1195; 1195 — 1205; 1205 — 1215; 1215 — 1225; 1225 — 1235; 1235 — 1245; 1245 — 1255; 1255 — 1265; 1265 — 1275; 1275 — 1285; 1285 — 1295; 1295 — 1305; 1305 — 1315; 1315 — 1325; 1325 — 1335; 1335 — 1345; 1345 — 1355; 1355 — 1365; 1365 — 1375; 1375 — 1385; 1385 — 1395; 1395 — 1405; 1405 — 1415; 1415 — 1425; 1425 — 1435; 1435 — 1445; 1445 — 1455; 1455 — 1465; 1465 — 1475; 1475 — 1485; 1485 — 1495; 1495 — 1505; 1505 — 1515; 1515 — 1525; 1525 — 1535; 1535 — 1545; 1545 — 1555; 1555 — 1565; 1565 — 1575; 1575 — 1585; 1585 — 1595; 1595 — 1605; 1605 — 1615; 1615 — 1625; 1625 — 1635; 1635 — 1645; 1645 — 1655; 1655 — 1665; 1665 — 1675; 1675 — 1685; 1685 — 1695; 1695 — 1705; 1705 — 1715; 1715 — 1725; 1725 — 1735; 1735 — 1745; 1745 — 1755; 1755 — 1765; 1765 — 1775; 1775 — 1785; 1785 — 1795; 1795 — 1805; 1805 — 1815; 1815 — 1825; 1825 — 1835; 1835 — 1845; 1845 — 1855; 1855 — 1865; 1865 — 1875; 1875 — 1885; 1885 — 1895; 1895 — 1905; 1905 — 1915; 1915 — 1925; 1925 — 1935; 1935 — 1945; 1945 — 1955; 1955 — 1965; 1965 — 1975; 1975 — 1985; 1985 — 1995; 1995 — 2005; 2005 — 2015; 2015 — 2025; 2025 — 2035; 2035 — 2045; 2045 — 2055; 2055 — 2065; 2065 — 2075; 2075 — 2085; 2085 — 2095; 2095 — 2105; 2105 — 2115; 2115 — 2125; 2125 — 2135; 2135 — 2145; 2145 — 2155; 2155 — 2165; 2165 — 2175; 2175 — 2185; 2185 — 2195; 2195 — 2205; 2205 — 2215; 2215 — 2225; 2225 — 2235; 2235 — 2245; 2245 — 2255; 2255 — 2265; 2265 — 2275; 2275 — 2285; 2285 — 2295; 2295 — 2305; 2305 — 2315; 2315 — 2325; 2325 — 2335; 2335 — 2345; 2345 — 2355; 2355 — 2365; 2365 — 2375; 2375 — 2385; 2385 — 2395; 2395 — 2405; 2405 — 2415; 2415 — 2425; 2425 — 2435; 2435 — 2445; 2445 — 2455; 2455 — 2465; 2465 — 2475; 2475 — 2485; 2485 — 2495; 2495 — 2505; 2505 — 2515; 2515 — 2525; 2525 — 2535; 2535 — 2545; 2545 — 2555; 2555 — 2565; 2565 — 2575; 2575 — 2585; 2585 — 2595; 2595 — 2605; 2605 — 2615; 2615 — 2625; 2625 — 2635; 2635 — 2645; 2645 — 2655; 2655 — 2665; 2665 — 2675; 2675 — 2685; 2685 — 2695; 2695 — 2705; 2705 — 2715; 2715 — 2725; 2725 — 2735; 2735 — 2745; 2745 — 2755; 2755 — 2765; 2765 — 2775; 2775 — 2785; 2785 — 2795; 2795 — 2805; 2805 — 2815; 2815 — 2825; 2825 — 2835; 2835 — 2845; 2845 — 2855; 2855 — 2865; 2865 — 2875; 2875 — 2885; 2885 — 2895; 2895 — 2905; 2905 — 2915; 2915 — 2925; 2925 — 2935; 2935 — 2945; 2945 — 2955; 2955 — 2965; 2965 — 2975; 2975 — 2985; 2985 — 2995; 2995 — 3005; 3005 — 3015; 3015 — 3025; 3025 — 3035; 3035 — 3045; 3045 — 3055; 3055 — 3065; 3065 — 3075; 3075 — 3085; 3085 — 3095; 3095 — 3105; 3105 — 3115; 3115 — 3125; 3125 — 3135; 3135 — 3145; 3145 — 3155; 3155 — 3165; 3165 — 3175; 3175 — 3185; 3185 — 3195; 3195 — 3205; 3205 — 3215; 3215 — 3225; 3225 — 3235; 3235 — 3245; 3245 — 3255; 3255 — 3265; 3265 — 3275; 3275 — 3285; 3285 — 3295; 3295 — 3305; 3305 — 3315; 3315 — 3325; 3325 — 3335; 3335 — 3345; 3345 — 3355; 3355 — 3365; 3365 — 3375; 3375 — 3385; 3385 — 3395; 3395 — 3405; 3405 — 3415; 3415 — 3425; 3425 — 3435; 3435 — 3445; 3445 — 3455; 3455 — 3465; 3465 — 3475; 3475 — 3485; 3485 — 3495; 3495 — 3505; 3505 — 3515; 3515 — 3525; 3525 — 3535; 3535 — 3545; 3545 — 3555; 3555 — 3565; 3565 — 3575; 3575 — 3585; 3585 — 3595; 3595 — 3605; 3605 — 3615; 3615 — 3625; 3625 — 3635; 3635 — 3645; 3645 — 3655; 3655 — 3665; 3665 — 3675; 3675 — 3685; 3685 — 3695; 3695 — 3705; 3705 — 3715; 3715 — 3725; 3725 — 3735; 3735 — 3745; 3745 — 3755; 3755 — 3765; 3765 — 3775; 3775 — 3785; 3785 — 3795; 3795 — 3805; 3805 — 3815; 3815 — 3825; 3825 — 3835; 3835 — 3845; 3845 — 3855; 3855 — 3865; 3865 — 3875; 3875 — 3885; 3885 — 3895; 3895 — 3905; 3905 — 3915; 3915 — 3925; 3925 — 3935; 3935 — 3945; 3945 — 3955; 3955 — 3965; 3965 — 3975; 3975 — 3985; 3985 — 3995; 3995 — 4005; 4005 — 4015; 4015 — 4025; 4025 — 4035; 4035 — 4045; 4045 — 4055; 4055 — 4065; 4065 — 4075; 4075 — 4085; 4085 — 4095; 4095 — 4105; 4105 — 4115; 4115 — 4125; 4125 — 4135; 4135 — 4145; 4145 — 4155; 4155 — 4165; 4165 — 4175; 4175 — 4185; 4185 — 4195; 4195 — 4205; 4205 — 4215; 4215 — 4225; 4225 — 4235; 4235 — 4245; 4245 — 4255; 4255 — 4265; 4265 — 4275; 4275 — 4285; 4285 — 4295; 4295 — 4305; 4305 — 4315; 4315 — 4325; 4325 — 4335; 4335 — 4345; 4345 — 4355; 4355 — 4365; 4365 — 4375; 4375 — 4385; 4385 — 4395; 4395 — 4405; 4405 — 4415; 4415 — 4425; 4425 — 4435; 4435 — 4445; 4445 — 4455; 4455 — 4465; 4465 — 4475; 4477 — 4485; 4485 — 4495; 4495 — 4505; 4505 — 4515; 4515 — 4525; 4525 — 4535; 4535 — 4545; 4545 — 4555; 4555 — 4565; 4565 — 4575; 4575 — 4585; 4585 — 4595; 4595 — 4605; 4605 — 4615; 4615 — 4625; 4625 — 4635; 4635 — 4645; 4645 — 4655; 4655 — 4665; 4665 — 4675; 4677 — 4685; 4685 — 4695; 4695 — 4705; 4705 — 4715; 4715 — 4725; 4725 — 4735; 4735 — 4745; 4745 — 4755; 4755 — 4765; 4765 — 4775; 4775 — 4785; 4785 — 4795; 4795 — 4805; 4805 — 4815; 4815 — 4825; 4825 — 4835; 4835 — 4845; 4845 — 4855; 4855 — 4865; 4865 — 4875; 4877 — 4885; 4885 — 4895; 4895 — 4905; 4905 — 4915; 4915 — 4925; 4925 — 4935; 4935 — 4945; 4945 — 4955; 4955 — 4965; 4965 — 4975; 4977 — 4985; 4985 — 4995; 4995 — 5005; 5005 — 5015; 5015 — 5025; 5025 — 5035; 5035 — 5045; 5045 — 5055; 5055 — 5065; 5065 — 5075; 5077 — 5085; 5085 — 5095; 5095 — 5105; 5105 — 5115; 5115 — 5125; 5125 — 5135; 5135 — 5145; 5145 — 5155; 5155 — 5165; 5165 — 5175; 5177 — 5185; 5185 — 5195; 5195 — 5205; 5205 — 5215; 5215 — 5225; 5225 — 5235; 5235 — 5245; 5245 — 5255; 5255 — 5265; 5265 — 5275; 5277 — 5285; 5285 — 5295; 5295 — 5305; 5305 — 5315; 5315 — 5325; 5325 — 5335; 5335 — 5345; 5345 — 5355; 5355 — 5365; 5365 — 5375; 5377 — 5385; 5385 — 5395; 5395 — 5405; 5405 — 5415; 5415 — 5425; 5425 — 5435; 5435 — 5445; 5445 — 5455; 5455 — 5465; 5465 — 5475; 5477 — 5485; 5485 — 5495; 5495 — 5505; 5505 — 5515; 5515 — 5525; 5525 — 5535; 5535 — 5545; 5545 — 5555; 5555 — 5565; 5565 — 5575; 5577 — 5585; 5585 — 5595; 5595 — 5605; 5605 — 5615; 5615 — 5625; 5625 — 5635; 5635 — 5645; 5645 — 5655; 5655 — 5665; 5665 — 5675; 5677 — 5685; 5685 — 5695; 5695 — 5705; 5705 — 5715; 5715 — 5725; 5725 — 5735; 5735 — 5745; 5745 — 5755; 5755 — 5765; 5765 — 5775; 5777 — 5785; 5785 — 5795; 5795 — 5805; 5805 — 5815; 5815 — 5825; 5825 — 5835; 5835 — 5845; 5845 — 5855; 5855 — 5865; 5865 — 5875; 5877 — 5885; 5885 — 5895; 5895 — 5905; 5905 — 5915; 5915 — 5925; 5925 — 5935; 5935 — 5945; 5945 — 5955; 5955 — 5965; 5965 — 5975; 5977 — 5985; 5985 — 5995; 5995 — 6005; 6005 — 6015; 6015 — 6025; 6025 — 6035; 6035 — 6045; 6045 — 6055; 6055 — 6065; 6065 — 6075; 6077 — 6085; 6085 — 6095; 6095 — 6105; 6105 — 6115; 6115 — 6125; 6125 — 6135; 6135 — 6145; 6145 — 6155; 6155 — 6165; 6165 — 6175; 6177 — 6185; 6185 — 6195; 6195 — 6205; 6205 — 6215; 6215 — 6225; 6225 — 6235; 6235 — 6245; 6245 — 6255; 6255 — 6265; 6265 — 6275; 6277 — 6285; 6285 — 6295; 6295 — 6305; 6305 — 6315; 6315 — 6325; 6325 — 6335; 6335 — 6345; 6345 — 6355; 6355 — 6365; 6365 — 6375; 6377 — 6385; 6385 — 6395; 6395 — 6405; 6405 — 6415; 6415 — 6425; 6425 — 6435; 6435 — 6445; 6445 — 6455; 6455 — 6465; 6465 — 6475; 6477 — 6485; 6485 — 6495; 6495 — 6505; 6505 — 6515; 6515 — 6525; 6525 — 6535; 6535 — 6545; 6545 — 6555; 6555 — 6565; 6565 — 6575; 6577 — 6585; 6585 — 6595; 6595 — 6605; 6605 — 6615; 6615 — 6625; 6625 — 6635; 6635 — 6645; 6645 — 6655; 6655 — 6665; 6665 — 6675; 6677 — 6685; 6685 — 6695; 6695 — 6705; 6705 — 6715; 6715 — 6725; 6725 — 6735; 6735 — 6745; 6745 — 6755; 6755 — 6765; 6765 — 6775; 6777 — 6785; 6785 — 6795; 6795 — 6805; 6805 — 6815; 6815 — 6825; 6825 — 6835; 6835 — 6845; 6845 — 6855; 6855 — 6865; 6865 — 6875; 6877 — 6885; 6885 — 6895; 6895 — 6905; 6905 — 6915; 6915 — 6925; 69

Pred Maginotovo linijo

Pred Maginotovo linijo so Francozi zabili v beton močne tračnice, prepletene z bodečo žico. Tračnice imajo nalogo zapreti pot nemških tankov, če bi navalili na francoske postojanke

Francija v vojni

P. N. Pariz, v oktobru.

Ne glede na okoliščino, da je mobilizacija izpraznila delavnice in poslovalnice, je v Franciji vendar število brezposelnih prejemajočih državno podporo, nekoliko zraslo in znaša sedaj 316.000. Vojna je vnesla v gospodarstvo precej desorganizacije, ker so izgubili službo v mnogih manjših podjetjih in zlasti obrtnih vsi nametenci, ako je bil gospodar vpoklican in je zaprl svoj poslovni lokal. Dobra polovica teh brezposelnih odpada na Pariz in bližnjo okolico, kjer je največ manjših podjetij prekinilo svoje posle. Vendar pa je to samo bežen pojav in v par mesecih bodo vsi današnji brezposelni dobili dovolj dela.

Vlada je sporočila predsedstvu parlamenta, da bo podelila vsem poslancem, ki služijo v vojsko kot podčastniki ali kapljarji čin podporočnika. Oni parlamentarci, ki so mobilizirani iz nadomestne rezerve, bodo poslani v posebne častniške šole, nakar jim bo podeljen isti vojaški čin.

Francoski vojniki dobivajo vsak dan tudi reden obrok vina. Da se vojski zagotovi dovolj pijače, so francoski vinogradniki sklenili poseben dogovor, na temelju katerega bo vojska letno dobivala 15 milijonov hl vina, za izvoz pa je določenih le 900.000 hl. Ta količina je določena za glavne odjemalce francoskih vin Belgijo, Anglijo, Švico in Ameriko.

Bretonskim avtonomistom je vojna zadala odločen udarec. »Bretonska narodna stranka« je razpuščena, dočim so voditelje avtonomističnega gibanja zaprli takoj ob izbruhu vojne.

Francoska javnost se silno pritožuje nad poštnim prometom, češ da dobivajo vojniki pisma z veliko zamudo, enako pa se tožijo tudi njih svojci. Minister pošte Julien je na te pritožbe izvršil inspekcijo, ki je dokazala, da deluje pošta brezhibno, da mora vsak dan odpremiti 7 do 8 milijonov dopisov s fronte v zaledje in obratno. Zastoj so krive druge okoliščine.

Vnuk velikega pisatelja Leva Nikolajeviča Tolstaja, Vanja Tolstoj, ki je nedavno dopolnil 18 let, je bil mobiliziran in služi sedaj na neki vojni ladji kot elektrotehnik. Kakor znano, je bil Vanja po smrti svojih staršev prepuščen samemu sebi in bi se bil izgubil na pariških ulicah,

Preseljevanje Nemcev

V pristanišču Rigi zbrani Nemci čakajo na ladjo, ki jih popelje v novo domovino Nemčijo

Šest zlatih angelov

Roman

76

Martin je stopil k Ryderju, ki je bil ta čas pomagal Leslieju iz čolna.

»Ali smem pogledati vašo levico, gospod?« je vprašal.

»Oh, praska, ki ni vredna besed,« se je Charles zasmel. »Stopite mi rajši po »evlje in suknjič« — oboje je na vrhu v zadnji posebni sobi — a glejte, da ne pade stričeva oporoka iz žepa.«

Ko so prišli na policijski urad, je Ryder hitro stopil v telefonsko celico in poklical Elizo Durante.

»O, vi ste, Charlie!« je rekla z zaspanim glasom. »Ali imate dovolj denarja, da lahko takoj odpotujete?« je vprašal.

M. BRAND

»Več ko dovolj... Kaj pa je?«

»Izginite pri tej priči — svarim vas iz hvaležnosti — ker ste bili tako ljubenzivi in ste mojemu Martinu povedali, kje me dobi.«

»A kdo mi je za petami?«

»Policija.«

»Zaradi česa neki?«

»Zaradi pomoči pri umoru,« je odvrnil Ryder ter obesil slušalo.

Policijski zdravnik, ki je bil preiskal Ryderju roko in jo skrbno zažil, je rekel med obvezovanjem:

»Da se bo dala stvar opraviti s šestimi iglami, bogme ne bi bil pričakoval — Vražjo srce ste imeli, zakaj niti ena koščica ni zdrobljena — najpozneje čez štirinajst dni bo spet vse v redu.«

V sosednjem prostoru, od koder je bilo dotlej slišati samo pritajene glasove, je ta mah Gonelli glasno zavpil:

»Prisilil me je, da sem jo usmrtil, verjemite mi, gospodje — ! Gospod Ravenna, sem mu dejal, pustite Dorrito, naj živi, meni jo podarite — a saj

Tega mnogi ne vedo...

Človeško oko se razvija samo do 15. leta, potem je »dozorelo« in se začneja počasi, toda nezadržno starati... To dejstvo omogoča očesnemu zdravniku, da s precejšnjo zanesljivostjo ugotovi starost katerega človeka.

Človeški las sestoji iz šestih različnih plasti. Črni lasje so debelejši nego plavi. V San Francisku so ustanovili družbo za racionalno izkoriščanje morskih somov. Meso, olje, koža in kosti morskih volkov so stvari, ki jih zelo cenijo. Petino žive teže zavzema olje, iz izločine trebušne slinavke pa pridobivajo inzulin, znani pripomoček zoper sladkorno bolezen.

Umrl je najstarejši bankir

V Cambridgeu (Massachusetts) je umrl bankir Edmund Reardon, najstarejši bankir na svetu. Učakal je 102 leti in se je bavil z bančnimi posli skoro tik do svoje smrti.

Sneg v dolini Pada

Letošnja zima je tudi v Italiji nastopila izredno zgodaj. Dolina Pada je popolnoma zamežena. Tako ranega snega ne pomnijo v teh krajih že več desetletij.

Človekoljubje navzlic vojni

Ko so Nemci nedavno potopili francosko ladjo »Bretagne«, sta otročička, ki ju vidimo na sliki, izgubili mater. Neki angleški mornar, ki je pomagal reševati brodolomce, je vzel otroke s seboj in zdaj bo za siroti skrbela angleška dobrotelost.

Čudno debelenje

Zdravniki v neki kairski bolnišnici imajo ta čas velike skrbi. Pred kakšnimi tremi tedni so izročili v to bolnišnico beja Bajumija Hasana, ki je tehtal takrat 289 funtov, kar res ni malo. Odtlej je postal od dne do dne debelejši in sedaj je že prekorlačil težo 4 stotov. Med tem ko so ga sprva komaj za silo spravili v največjo in najtrdnjejšo posteljo v bolnišnici, so morali sedaj postaviti poleg nje še drugo posteljo, da bi na njej počival del teh štirih stotov. Zdravniki ne vedo, kako bi zaježili to nenavadno debelenje, in to tem bolj, ker kaže Hasan izreden tek.

Usoda poljskih sportnikov

Reuterjeva agencija piše, da so v vojni na Poljskem prišli ob življenje mnogi sportniki, znani izven državnih mej. Tako je n. pr. padel sloviti dirkač Nagy, znani teniški igralec Hebda ter nogometaša Vodarž in Vosta. Neznana je usoda teniške igralke Jedrzwoske, o kateri se ve samo to, da je bila teden dni pred okupacijo Varšave še v poljski prestolnici.

Ženske — izumiteljice

Njih izumi so koristni za prakso

Da izumiteljstvo nikakor ni talent, s katerim se lahko ponašajo samo moški, je razvidno iz najnovejših objav ameriškega zveznega patentnega urada. Po teh poročilih so letos izdali ženskam nič manj nego 15.000 patentov za nove izume.

Sicer ne gre za velike stvari, ki bi pretresale svet, gre pa za majhne pridobitve, ki koristijo v vsakdanjem življenju. Večina so v kakšni zvezi z gospodinjstvom. Takšni drobni izumi pa imajo za človeštvo pogostoma več pomena in tudi več uspeha nego izumi, ki naj bi preobrnili svet. Spomniti se je treba n. pr. samo na britvice, varnostne zaponke itd.

Vzroki šolskih zamud

Anketa, ki obtožuje roditelje

Ravnatelj neke bukreštanske osnovne šole je dal preiskati vzroke, da prihajajo mnogi učenci prepozno v šolo. V 33 primerih izmed 100 je bila mati postavila zajtrk prepozno na mizo, v 17 primerih pa bilo vzrok slabo vreme, v 13 primerih pa ura, ki ni kazala pravega časa. Dvajset odstotkov otrok je bilo z domačim delom predolgo zadržanih, v petih primerih so bili krivi avtobus ali tramvaj, ki so imeli zamudo. V 12 primerih so bila posebna naključja kriva za prepozno prihod k pouku. Iz teh posledkov sklepajo, da so v večini primerov krivi starši. Seveda pa je treba upoštevati, da odgovorov niso dali starši, temveč otroci.

Nakladanje živil na Poljskem

Takoj po vojaški zasedbi Poljske so začele nemške oblasti rekvirirati živila ter jih odvažati v Nemčijo

Dva nova Nobelova laureata za medicino

Prvi je Flamec, drugi Nemec

Nobelovo nagrado za medicino leta 1938, ki je lani niso podelili, so priznali sedaj vseučiliškemu profesorju Corneliusu Heymansu iz Genta, a isto nagrado za letošnje leto je prejel prof. Gerhard Domagk iz Wuppertala v Nemčiji.

Prof. Cornelius Heymans, ki šteje danes 50 let, je po rodu Flamec ter je nagrado prejel za svoja dela v področju dihalne regulacije. Širši krogi so zvedeli zanj po njegovih delih o krvnem obtoku in krvnem pritisku. Za svoje študije je uporabljal zamotane poskusne načine, proslavil se je

tudi s svojimi živalskimi poskusi.

Prof. Gerhard Domagk se je bavil že od začetka svoje znanstvene kariere s pomembnim retikulo-endotelialnega sistema za uničevanje povzročiteljev infekcij in drugimi problemi iz tega področja. Ta dela so postala izhodišče za njegovo poznejša odkritja in kemo-terapevtske metode. Podajal je dokaze za možnost kemoterapije infekcijskih bolezni. V poznejših delih se je bavil med drugim z anafilaksijo in z eksperimentalnim raziskovanjem rakastih otoklin.

Smrtonosni požirki

Žveplena kislina in arzenik v studenčnici

Nenavadno posebnost predstavlja majhen studenec v Culbertsonovem ozemlju, kakšnih 25 km jugozapadno od Guadeloupa v Teksasu. Najmanjši požirek iz tega studenca pomeni sigurno smrt. »Smrdilna luknja«, kakor jo imenujejo ljudje v okolici, leži v središču pustega ozemlja in nešteto divje živali ter ptice, ki so si hotele žejo pogasiti z njeno vodo, so tu poginile v nekoliko minutah. Vsenočkrog ležijo blede kosti njenih žrtev.

V prejšnjih časih, ko smrtni učinek strupenega studenca še ni bil splošno znan, je na ta način izgubilo življenje tudi mnogo potovalcev, ki so šli žejni mimo.

Danes se ljudje in živali v velikem loku izogibajo tega kraja, samo divje živali in ptice pijejo tu smrt. Kemična preiskava je ugotovila, da vsebuje voda tega izvirka na galono 79 gramov proste žveplene kisline, razen tega malenkost arzenika. V železnem loncu so hranili to vodo in v 30 urah je prežrla dno.

Finska pogajanja z Rusijo

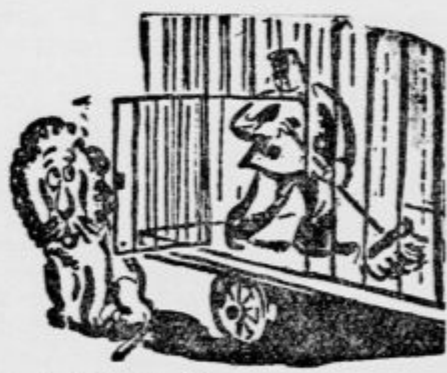
Dr. Paasikivi, vodja finske delegacije, ki se pogaja za ureditev odnosov z Rusijo

ANEKDOTA

Univerzitetni profesorji, ki so obenem raziskovalci, so pogostoma tudi izvrstni učitelji, vsekakor učinkujejo s svojim vzgledom bolj na mlade duše nego tisti, ki se zadovolje s tem, da obdelavajo svoje slušatelje samo z izročnim znanjem.

Drugačno mnenje je imel po vsej priliki kurator ruskega vseučilišča v Harkovu, ki je ob koncu preteklega stoletja poročal naučnemu ministru: »Novi orientalist Dorn se mi ne vidi dorasel svoji nalogi, očitno se mora še sam mnogo učiti in napolniti luknje v svojem znanju, ker študira in dela podnevi in ponoči.«

VSAK DAN ENA

»Prej si bil ti, ki si grozil meni, zdaj bo pa nekaj minut narobe!«

(»Judge«)

